

శ్రీ వా సు దా స స్వా మి వా రి
గ్రంథములు

వలయువారు :

 శ్రీ కోదండరామ నేవక శర్మసమాజము,
దా స కు ట .
అంగలకుదురు పోస్టు, (వయా తెనాలి.)
అని వ్రాయవలెను.

[స్వామివారి గ్రంథముల జాబితా టైటిల్ 3, 4 పుటలలో కానవచ్చును]

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆ ర్య క థా ని థి.

అక్షమ భాగవతి.

వావిలికొలను నుజ్జరాయ

All Rights Reserved.

విజ్ఞాపన

ఆర్యమహాశయులారా!

శ్రీ ఆంధ్ర వాల్మీకి వావిలికొలను సుబ్బారావు (వాసుదాసు) గారు రచించిన గ్రంథముల ప్రభావమును గ్రొత్తగా మేము దెలుపవలసినది లేదు. శ్రీవారు పరమపదించిన పది పంజెండు సంవత్సరములుగా వారి గ్రంథముల ముద్రణ ప్రచారాదులు సక్రమ వ్యవస్థలో నుండినవికావు. నేడు తిరిగి శ్రీ కోదండరామ ప్రభువు ననుమతితో శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము వారా కార్యమును బూనినారు. ఇది లాభమున కాశించి చేయుపనికాదు ఆ శ్రీ వాసుదాసవారి యాశయము, ఆర్యవత, నీతి ధర్మములు తెలుగువారిలోఁ బ్రచారమయి వా రుభయలోక నుఖములఁ బడయుటయే. ఆ యాశయము నెఱవేర్చుటయే యీ సంస్థకుఁ గర్తవ్యము. దీనివలన వచ్చు ద్రవ్యము శ్రీమదొంటిమిట్ట కోదండరామస్వామి కైంకర్యమున కును గ్రంథ పునర్ముద్రణమునకును మాత్రమే వినియోగపడఁ గలదు. తెనుఁగునీమ వారీ కైంకర్యమునఁ దగిన సహాయ మొనరించెదరని విశ్వసించుచున్నాము.

దాసకుటి	}	ఇట్లు విన్నవించు
అంగలకుదురు		పరమాత్ముని వేంకటనారాయణదాసుఁడు,
5-2-1951		అధ్యక్ష ప్రతినిధి, శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మ సమాజము.

గ్రంథములు దోరుకుచోటు :

శ్రీ కోదండరామ సేవక ధర్మసమాజము,
దాసకుటి-అంగలకుదురు పోస్టు, వయా తెనాలి.

వాతాశత సర్వస-పదామ్

అపదా మపహరారం

అపదా మపహరారం

ధూయో ధూయో సమావ్యహమ్.

కం. నీపాదకమల సేవయు

నీపాదార్చకులతోడి నెయ్యమును నితాం

తాపార ధూతదయయును

దాపసమందార నాకు దయ నేయగజే.

శ్రీ రామచంద్రాయనమః.

ఆర్య కథానిధి.

ఎనిమిదవ భాగము.

అజామిలోపాఖ్యానము.

కన్యాకుబ్జపురమున నొక బ్రాహ్మణ కుమారుడు
గలడు. ఇతఁడు సత్తులీనుడు. అధీత వేదశాస్త్రుడు. వైదికకర్మ
నిష్ఠుడు. ఆచారసంపన్నుడు. వృద్ధసేవి. సత్యవాది. మంత్ర
వేత్త. దేవ పితృ గురు భక్తిమంతుడు. ఇతఁ డాచారవతి
గుణవతి రూపవతి మతిమతి యగు కన్యకను వివాహమాడెను.
పంచ లకారయుతయైన యా సతియు సాధ్వీగుణంబు మానక
భర్తృసేవ సేయుచు నత్తమామలఁ బరిచరించుచు నిట్టి దాం
పుత్యము కలదా యని లోకులు మెచ్చఁ గాపురము సేయు
చుండెను. ఇట్లుండ నతనికి వివేక వనదహనమైన యశావనము
ప్రాప్తించెను. కామ వికారములు సాకారంబు లయ్యెను.

సీ. కడకంట యావన గర్వంబు పొడగట్టె

మదిలోన నుద్రేక మదము చొట్టె

గడుమేనఁ గామవికారంబు దలచూపె

ముఖమునఁ జిఱునవ్వు మొలకలెత్తె

నతిపుష్టి నిష్కరంబయ్యె దేహంబెల్లఁ
 గఁచభారమున నెఱికప్పు మెఱసెఁ
 గఱిభారమున నూరుకాండముల్ జిగిమీఁతె
 బాహుశాఖలు దీర్ఘభంగి దోఁచె.

ఆ. నరము విపులమయ్యె నుల్లసద్వరకాంతి
 పూరమం గకమునఁ బొందుపడియె
 భూరితేజుడైన భూసురాన్వయునకు
 నభినవైక యావనాగమమున.

భాగ.

మరందంబునకై యరవిందంబున వ్రాలు మిళింద బృం
 దంబులో యన నాకుమారుని వదనంబున నూనూఁగు మీసలు
 భాసురంబులయ్యె.

అంత సర్వజనస్వాంత కాంతం బగు వసంతంబు
 ప్రాప్తించె. భూజాతంబుల లతాంతంబు లేకాంతంబయ్యె.
 కోకిలల వాకు లంకురించె. చిలుకల కలకలం బినుమడించె.
 తుమ్మెదల ఝుంకారంబు తోరంబయ్యె. విరహుల వేదన
 ఘోరంబయ్యె. అట్టి వసంతంబున నద్ధరామరకుమారుండు
 జనకాదేశంబున వనప్రదేశంబునకు సమిత్తుశాహరణారం బరిగి
 తిరుగువాఁడు నొకచో దట్టంపుఁ జెట్లనీడల నొక విటుండు
 స్వైరిణి యగు శూద్రయు మదనకళా చమత్కారంబులు నెఱ
 పుచు నొకరి భుజంబులపై నొకరు చేతులువైచి వద్దలు
 వలుకుచు ముద్దులు గులుకుచు ముద్దులు గొనుచు నేవేవియో
 పలుకుచు నేమేమియో గావించుచుండిరి. వారిని జూచినంతన
 బ్రాహ్మణకుమారుని హృదయహసంతియందుఁ గుములుచున్న

మదనానలంబు భగ్గున రేగి మండజొచ్చె. దాని పొగచేతనో
యనఁ గామాంధకారంబు కనులఁ గప్పెను. ఆ తాపజ్వరము
చేతనో యన మనస్సు వికలమయ్యెను. ఇక ఏడు మనల
నాదరింపఁడని కాఁబోలుఁ జేనున్న కుశలు సమిధలు నెందో
తమంత రాలిపోయెను.

ఇట్టి దుర్దశాపన్నుడై యా చిన్నవాడు గృహంబుఁ
జేరి తన యిల్లాని బరుండఁ బిలిచెను. ఆ మగనాలు రహస్య
ముగ నిదియేమి వేళగాని వేళ యిట్లు పిలిచెదరు? వట్టవగ
లిట్టి కార్యము చేయవచ్చునా? నే నేమి వేశ్యనా? అత్తగారు
మామగారు వచ్చుచుఁ బోవుచుదురు. ఏదైనఁ బనికై పిలు
తురు. ఊ రెఱిగిన బోగము కాపురమనరా? ఇట్టి కార్యము
లకుఁ బగలునిషిద్ధమని మీ రెఱుంగరా? అనుచుండులోపల
నత్తగారి పిలుపువినరాఁగా నబ్బాలిక వెడలిపోయెను.

నసగూటి నసరున నష్టవివేకుడైన యా బ్రాహ్మ
ణుడు శాస్త్రములఁ దాను జదివిన చదువు పెన్నలోఁ గలిపి
కామోనాదంబున నిట్లు ప్రలాపింపఁ దొడఁగెను.

ఆ హో యేమి యిల్లాలు! ఏమి నీతి! ఏమి యాచారము!
తాను మగనాలట వేశ్యగాదట. పగలట పెద్దలువత్తురట!
అక్కఱకాదుకొనని యిల్లాలుండిన నేమి లేకుండిన నేమి?
కామోపభోగమున కుపకరింపనిభార్య భార్యయా? వివాహము
చేసికొనుటయేల? ఇష్టమువచ్చినట్లు సుఖించుటకుఁ గాదా?
అటుకాడేని వివాహశ్రాద్ధము మానుటే మేలు. వివాహమని

చేసికొనిన నెన్ని నిర్బంధములు. దశములఁట యేకాదశులఁట ద్వాదశులఁట యమావాస్యలఁట పున్నమలఁట నిషిద్ధవారములఁట నిషిద్ధతిథులఁట వ్రతములఁట వారితాత శ్రాద్ధములఁట. అన్యతుకాలముఁట. శాస్త్రకారులు పండులో సన్నాన్వీనులో ముసలిముండకొడుకులో కాకున్న నిట్లు వ్రాయుదురా? ఇట్లుచూచిన ౩౬౦ దినములలో ౩౦౦ దినములు వ్యర్థముగఁ బోవుచున్నవి. ఇరువది సంవత్సరముల వయః పరిమాణములో నలువదినెలలు భోగార్హ కాలముగ నేర్పడును. ప్రాయశుండే చచ్చినను వృద్ధై జీవించినను భోగశ లేదుకదా. వెన్నెల యందే కదా యల్లో నేరేళ్ళు చీకటియందేమి కలదు. ప్రాయ ముడివోయెనా యావల నేమిభోగము. ఈ కాలమైన నెట్లు వినియోగింపఁబడునో చూతము. పంచపంచోషః కాలమున నిద్దురలేచి రాత్రి జామున్నఱ వఱకు గృహకృత్యములు చేసి చేసి యలసి యప్పు డిల్లాండు పడుకటిల్లని యొకటి యుండిన దానిలోనికి వత్తురు అది లేనివారు పంట యింటిలోనో పెరటిలోనో పిడుఁదులతోడి పసలకొట్టములోనో చాఁప మీఁదనో నల్లుల నులకమంచము మీఁదనో పరుండు దురు. ఇల్లాలు శయన మలంకరింప వచ్చునప్పటికి మగఁడు గాఢనిద్రయందుండును. అప్పటికైన వత్తగా రనుగ్రహించినఁ గదా. అత్తగారు మేలుకొని యుండఁ గోడలు పండుకోఁ బోరాదఁట. కొందఱ అత్తముండలు దొంగనిద్ర పోయినట్లే పోయి కోడలు పండుకోఁ బోఁగానే పేరుపెట్టి గట్టిగ బిలుచుచు నప్పుడే పడుకొనఁ బోయితివా? ఏమి స్వాతంత్ర్యము

ఏమి మదము! అని యూరు నాఁడెత్తికొని పోవఁగోకలు
వైచుచు మఱునాడు ఇంటింట నయ్యో నాకోడలా గూఁటిలో
దివ్వె నోటిలోఁ గడి. ఎప్పుడును మగని ప్రక్కవిడువదు. ఇవి
దానికి బాగుగఁ దెలియును. తెల్లవాఱుదాఁక గుసగుసలు
నసనసలు వానిని నిద్దుర పోనిచ్చిననా? దీనికి భయపడి
వాఁడు సగమైనాఁడమ్మా యని చెప్పుచుందురు. తలదువ్వు
కొని పూలు పెట్టుకొనెనా బోగముసాగను. మంచి చీరకట్టు
కొని పడుకటింటికిఁ బోయెనా యది మగనికిఁ గాఁపురము
చేయునది కాదు. మగఁడు భార్యతో మంచి మాటలాడెనా
వానివాత నేదోయుంట వేసినది” అని యీ ప్రకారము
అత్తలు దాంపత్య సుఖమును నాశముచేయు మిత్తులగుదురు.
కావున నేకదా యేకాదశియు నత్తలు నొక్కటియని పూర్వ
లిట్లు చెప్పిరి.

శా. తామై పూలు ధరింప నీదు, మఱిగంధం బెంచఁగా నీదు, బల్
నేమంబొత్త భుజింపనీదు, పగయా నిద్రావిహారాదులుకా
ప్రేమం బూరుష సంగమోర్వదు సుమీ పీటికథల్ సైచునే
యేమే కోడల! నన్నుఁ దిట్టెదవ? లేదే యత్త యేకాదశిన్.

ఇట్లుక కోడ లేకాదశి నెవమున నత్తను, నిందించెను.

అంత ప్రాద్దుపోయి చెమటకంపుతో మాసిన చీరతో
వచ్చి పరుండినను మగఁడు| దాఁకఁబోయినఁ దాళుదురు.
అబ్బా! కాలుసేతులు పీకుచున్నవనును. దీనిలోఁ గోపాలు
తాపాలు. ఇల్లాలొల్లక యఱువదియేండ్లు మగఁ డొల్లక

ముప్పదియేండ్లు బాలప్రాయము పదియేండ్లు సరిపోవును. ఏమి యిల్లాలు ! ఏమిసుఖము !! స్వేచ్ఛానుసారము సుఖపడని జన్మము జన్మమాయని యా మతిహీనుడు దలంచి ప్రారబ్ధము కట్టిపట్టి యీడ్వ భ్రష్టస్యకావాగతి యనుటకు లక్ష్యభూతుడై కండమెండుగంగల యొక బోగముదానిని దగులుకొని యిచ్చకొలది దానితోఁ గ్రీడించుచు నింటిని నిల్లాలిని దల్లిదండ్రుల వదలి దానియింటనే యుండుచు నిల్లుకూలార్చి పితృధనము దాని పాలునేసే క్రమక్రమముగ దాని చేతనే తినుచు దొలుత మద్యమాంసముల దానికే దెచ్చి యిచ్చుచు బిడప దాను వానిని జవిగొనుచు వానికై చేయరాని హింసాద్యకార్యంబుల జేయుచు ధనార్థియై జూదమాడుచు దుర్వాదంబుల నారిజేటి బొంకులకు జంకక చోరత్వంబున నధీరుడు గాక దుష్టుడు కష్టుడు భ్రష్టుడు నష్టకుల శీలాచారుడై యూరు నాడురోయ హేయపు బ్రదుకు బ్రదుకుచుండెను.

ఇట్లుండ నతనికి బదుగురు బిడ్డలూ శూద్రయందు జన్మించిరి. అందుఁ గడపటి కొడుకుపేరు నారాయణుడు. శూద్రస్త్రీ యందు బిడ్డలగన్న బ్రాహ్మణుడు శూద్రుడే యగును. శూద్రునివలన బిడ్డలగన్న బ్రాహ్మణస్త్రీకిని బిడ్డలకును జండాత్యము ప్రాప్తించును. ఈవిధముగ నతని భ్రష్టత్వము పారము ముట్టెను. ఉత్తముడు చెడిన భ్రష్టతముడే యగును. వానివలె మఱి యెవ్వరును జెడఁజాలరు. బ్రాహ్మణుడు సావకార్యములకుఁ బూనినచో వాడు చేయునంతటి ఘోరసాపములను జాతిచండాలుడును జేయ సాహసింపడు

కావుననే కర్మచండాలునికన్న జాతి చండాలుడే శ్రేష్ఠుడు. జాతి చండాలు విశ్వసింప నగునుగాని కర్మచండాలు విశ్వసింప రాదు.

ఇట్లుండు నా పతితునకు నెండకాలపుఁ జెలిమి నీటి వలె వయస్సు క్షీణించెను. పాపబీజము మొలకెత్తెనో యన వార్ధక మంకురించెను. కామాంధకార మడఁగెనోయన నల్లని వెండ్రుకలు తెల్లనయ్యెను. మదన మదంబు సదమదంబైనట్టు లంగములు సడలి ముడుతలుపడి ప్రేలాడఁజొచ్చెను. భోజన సౌఖ్యము తోడ దంతములు రాలిపోయెను. ఇహలోకదృష్టి మాను మన్నట్లు కన్నులఁ బొరలుగప్పెను. ఇంద్రియవాంఛలు చాలు నన్నట్లు తల వడఁకఁజొచ్చెను. చేసిన పాపములకు దండమే గతియన్నట్లు చేతికి దండము వచ్చెను పరమపాపిని మీర లీ పాపిదేహమున నిక నుండరాదని వెడలిపోవ వెలికి బ్రాణవాయువులఁ ద్రోయుచున్నదో యన్నట్లు వగర్చు దగ్గు ప్రబలెను. ఎట్టి కలుషాత్మకులకును దుదకు నారాయణుడే గతియన్నట్లు చీటికి మాటికిఁ బుత్రభ్రాంతిచే నారాయణా యని వాడు కొడుకును బిలుచుచునుండెను. ఈవిధముగ సతఁ డెనుబదియెనిమిది వర్షంబులు జీవించెను. పాపిచిరాయువుగదా. క్రమక్రమముగ మంచమెక్కెను. అట్లుండియు పుత్రవాత్సల్యా తిశయముచే సతనివిడిచి యుండఁజాలక యెడపాదడపా నారా యణా యని పిలుచుచు లాలించుచు ముద్దు లిడుచుండెను. ఫలమునకుఁ బతనభయమువలె భూతకోటికి మరణ మనివార్యము కదా.

వాని కంత్యకాలము ప్రాప్తించెను. దేహి తల్లి గర్భమునుండి వెడలి వచ్చునపుడును మరణకాలమునందును వెయ్యి తేళ్ళు కుట్టినంత బాధపడును. దీనినే మరణసంకట మందురు. పాపాత్ములయం దిది దుస్సహమైయుండు. ఈ సమయమున నీ లోకజ్ఞానము దృష్టి తప్పను. వాఁడువాఁడు పుట్టినది మొదలు చేసిన పుణ్య పాపకార్యములన్నియు బొమ్మలాట యందువలె స్పష్టముగ నెదుట గోచరించును. పాపాత్ములగు వారు వానిని జూచి తమ పాపకృత్యములకు భయపడి మల మూత్రంబుల విడుతురు. అట్టి గతి యీ భ్రష్ట బ్రాహ్మణునికిఁ దటస్థించెను. అట్టి దశయందుఁ గాకిమేనులు, దిస మొలలు, నెఱ్ఱని మిడిగ్రుడ్లు, నిడివికోటలు, జంజాఱు నిట్టవెండ్రుకలు వికారపుముఖములు లావు పెదవులు బాకులవంటి గోళ్ళు కోటమీసములు గల యమదూతలు దంతము పాశము కశలు ధరించి వండ్లు పట పట కొఱుకుచు భయదభావము లాడుచు వచ్చి యతని ప్రక్కనిలిచి యతని దేహమునుండి యంగుష్ఠమాత్ర పుగుషునిఁ బాశములచే వెలికిలాగఁ జొచ్చిరి. అప్పుడు వాఁడు బెగ్గడిల్లి తత్తటపోయి మేనువణఁకఁ గొడుకును దలఁచుకొని నారాయణా నారాయణా నారాయణాయని యటచెను.

నారాయణా యని వాఁ డటువఁగానే యాజానుష్ఠీర బాహువులును, గ మ ల ద శ విశాలలోచనులు, దరహాస శుందరవదనార విందులును గ్రైవేయహార కేయూర కటకకీరీట శోభితులును శంఖచక్రాలంకృత హస్తాలును బీతకాశేయ

వాసులును నగు దివ్యపురుషులు విష్ణుపార్శ్వచరు లకుదెంచి
 యమకింకరుల నదలించి, జీవుని కట్లు తొలగించి యమకింకరు
 లంగని యిట్లునిరి. ఎవ్వరు మీరు? వీనినేల? తిట్టిరి? ఎక్కడికి
 గొంపోయెదరు? వీని నేమి చేయఁదలఁచితిరి? అని యడిగినఁ
 దత్తేజోజాతపురాభూతులైన దండధరకింకరు లిట్లునిరి. మేము
 యమునిదూతలము ఆయన యాజ్ఞాచోష్ఠన నాముపుతీతిన
 పాపుల సంయమనీ పురంబునకుఁ గొంపోవుచుందుము. ప్రేత
 లను యముఁడు విధించిన శిక్షలకుఁ బాలుపఱుతుము. వీనిచ
 రిత్రము మహాఘోరము. ఏఁడు పరమపాపి. దుర్లభంబైన
 బ్రాహ్మణవంశంబున జనించెను. అది దుర్లభం బెట్లందు రేని
 ఈ లోకంబున జీవుండు తొలుతఁ గౌంఠాపాషాణ దేహుండై
 యాసనాది రూపంబులఁ బుణ్యాత్ముల కుపగించి తత్సుకృతి
 విశేషంబున నం దుత్తమోత్తమ రత్నాదిరూపంబు వహించు.
 అప్పుడు దానింబుణ్య స్త్రీపురుషులు స్పృశింప ధరింప దేవతా
 ద్యులంకరణంబుల నుపయోగింపను నైన పుణ్యంబునఁ దృణాది
 జన్మంబుగాంచి పశ్వాదుల కాహారంబై యా సుకృతవిశే
 షంబునఁ బరిణామక్రమంబున నుత్తమోత్తమ ఫలవృక్షంబై
 ఛాయాఫలాది దానంబులనైన పుణ్యంబునఁ దిర్యక్కుల
 జనించి యం దార్జించిన సుకృతంబులచేఁ గాలక్రమంబున
 మనుష్యులయందు నధమాధమ జన్మంబైతి యం దనేక
 జన్మంబుల కవల నధమచండాలుండై జనించు అనేక జన్మం
 బుల కవల నధమచండాలుం డుత్తమ చండాలుండై వేయిసంవ
 త్సరము లుండిన యనంతరమున నధమశూద్రుండై యావల

నుత్తమశూద్రుండగు ఇట్లు శూద్రత్వంబున ముప్పదివేల సంవత్సరములు చన నవల వైశ్యుడై జన్మించు అంతకు నఱువది మడుగుల దీర్ఘంబైన కాలంబున వైశ్యుండు క్షత్రియుండగు అంతకు నఱువదంతలు నిడివీయైన కాలంబున క్షత్రియుండు పతితుడైన బ్రాహ్మణుండు అంతకు రెండునూర్ల మడుగులు దీర్ఘంబైన కాలంబున నాయథమ బ్రాహ్మణుండు శస్త్రవృత్తి జీవించు బ్రాహ్మణుండగు అంతకు మున్నూ తేండ్లు నిడుపైన కాలంబున నా బ్రాహ్మణుండు గాయత్ర్యాది మంత్రంబుల నుచ్చరింప యోగ్యుండైన బ్రాహ్మణుండగు. ఇంతకు నాల్గునూర్ల సంవత్సరముల దీర్ఘంబైన కాలంబున నతండు వేదాధ్యయన సంపన్నుడైన బ్రాహ్మణుండగు. ఇప్పుడును వీని రాగద్వేషములు సుఖ దుఃఖములు కామక్రోధ లోభములు వీడించు. వానిని వీడు జయించె నేని పరమపదంబు ప్రాప్తించు. అవి వీనిని జయించె నేని చెట్టు కొనకొమ్మ నుండి నేలఁ గూలువానివలె నధమగతుల పాలంబడును. వీనిగతి యిట్టిద. శూద్రస్త్రీయందు సంతానంబుఁ గాంచి యితఁ డీజన్మ మందే శూద్రుడయ్యెను. కామదాసుడై వీడుచేసిన పాపము లన్ని యిన్ని కావు. నిష్కారణముగ వీడు వీడుటచే వీని భార్యయుఁ తల్లిదండ్రులు కార్చినకన్నీరు మున్నీరులై యున్నవి.

వీనిని యాతనాశరీరంబునఁ బ్రవేశపెట్టి మెడకుఁ బాశముగట్టి యత్యల్పకాలములో యముని సన్నిధానమున నిలుపుదుము. ఆయన యాజ్ఞచే మరల వీనిని గొనివత్తుము. వీడు మరల దేహముతోఁ బ్రవేశింపఁ జూచునుగాని మేము

మరలఁ బ్రవేశింపనీక త్రాళ్ళగట్టి వట్టుకొనియుండుము. ఆకల
చేతను డప్పిచేతను నా కొంప కూలిపోయెనో నా మొడలు
మండిపోయెనో యని యేడ్చుచుండును. పాపాత్ముల బిడ్డలు
పిండములుపెట్టి సీళ్ళు విడుతుదుఁగాని ఇవి తిని త్రాగినను
బాపాత్ములకుఁ దృప్తి కలుగదు. కొడుకులు చేయుదానము,
శ్రాద్ధము, జలాంజలి యివి పాపిని నుద్ధరింపఁ జాలవు కావున
వానికి నాకలి దప్పులు శమింపవు. ఆ సీళ్ళకూడ విడువక
పోయిరా కల్పాంతమువఱకు సిద్ధనారణ్యములో బహు దుఃఖ
పీడితుఁ డగుచుండును. సూతుకొట్ల కల్పములైనను జేసినపాప
మనుభవింపక తప్పదు. యనుమాతన ననుభవింపక మరల
మనుష్యదేహము రాదు. ప్రతిదినము పుత్తులిచ్చు పిండములు
నాలుగు భాగములు చేయఁబడును. అందు రెండు మరల
దేహస్పృష్టికిఁ గారణము లగును. ఒకటి కావలియున్న యమ
కింకరులకు నగును. ఒకటి ప్రేతము తినును. ఈ విధముగఁ
దొమ్మిది రాత్రులు పగలు దిను పిండముచే నూతనదేహము
లభించును. పదియవ దినమున పూర్ణదేహుఁడై బలముగలవాఁ
డగును. ఈ పూర్ణదేహము మూరెండు నిడివిగలదై యుండును.
మొదటినాటి పిండమువలన శిరస్సేర్పడును. రెండవనాటి
పిండమువలన మొడలు భుజములు నేర్పడును. మూడవనాటి
పిండమువలన హృదయ మేర్పడును. నాలుగవనాఁడు వీపు.
ఐదవనాఁడు నాభి. ఆఱవనాఁడు పిఱుదులు మర్మాంగములు.
ఏడవనాఁడు తొడలు. ఎనిమిదవనాఁడు మోకాళ్ళు తొమ్మిదవ
నాఁడు పాదములు. పదవనాఁడు డాకలిడప్పులు. పిండముల

వలనఁ గలిగిన దేహము నాశ్రయించి జీవుఁడు పదునొకండు పదిరెండవదినముల నాఁకిలిడవ్వులచే నావు రావురని భుజించును. పదుమూడవనాఁడు మరల యమకింకరులు వానిని బగ్గములఁ గట్టి యీడ్చుకొని పోదురు.

ఇచ్చటికి యమపురి వైతరణిగాక యెనుబదియాఱువేల యోజనముల దూరమందున్నది. ఈ జీవుని యాతనా శరీరంబునఁ బ్రవేశపెట్టి యమకింకరులు దినమున కిన్నూటనలువది యేడు యోజనములవంతైన రేయిపగ్గులనక యీడ్చికొని పోదురు. ప్రయాణము మిగుల ఘోరము. త్రోవయందు నిలువ నీడ త్రాగి నీళ్ళు, దొరకవు. ఆహారపదార్థములును లేవు. ప్రలయమందువలె ద్వాదశ సూర్య లేకకాలమునఁ గాసినంత వేడిమికలదు. ఒకచో వడవడ వడకించు జిల్లుమను చల్లగాలి పీచుచుండును. వేతొకచోట ముండ్లు తాలు దేహమును జీల్చుచుండును. ఈ త్రోవలో బాపాత్ములను దేళ్ళు మహా విషసర్పములు భయంకరములైన పులులు పీకుచుండఁగా నిష్ఠులలో నీళ్ళలో వేసి కిక్కురు లీడ్చుకొని పోదురు.

ఈ త్రోవలో నొకచోట రెండునూర్ల యోజనముల నిడివి వెడలుపుగల యసివత్ర వనము గలదు. అందలిచెట్ల యాకులు కత్తులవలె నుండును. ఇవి గాకులు - గ్రద్దలు - డేగలు - గూబలు - తేనెటీగలు - దోమలు వీనిచే నిండి యీ పాపాత్ముని బాధించును. ఒకచోట గారుచిచ్చులు మండుచుండును. వాని ఆకులుతగిలి పీసిదేహము పససకాయ

కుండినట్లగును. యాతనా శరీరమగుటచే బాధ తెలియును గాని శరీరమునకు హానిలేదు. ఒకచోట సంధికూపమునఁ బర్వ తాగ్రమునుండి దబాలునఁ బడఁగోయుదుము. మంగల కత్తుల మీఁదను నీటెలమీఁదను వేసి యీడ్తుము. ఒకచోట నీళ్ళలో నొకచోట బురదలో వాడువడును. అప్పుడు జలగలుపట్టి కలుచును. ఒక్కొక్కచోట మండెడు మనుకలోఁ గ్రాంగిన పెనములమీఁద, నిప్పుల కుప్పలమీఁద వేసి యీడ్తుము. ఒక చోట జీవిపై నెత్తురు - నిప్పులు తాలు విడుగులు వర్షముగఁ గురియును.

ఇట్లు సోవబోవ వైతరణియనెడు నిప్పులనది యడ్డము వచ్చును. పాపాత్ముఁడు వచ్చుట చూడఁగనే యా నది నిప్పులు మంటలు గ్రక్కుచు సలసల క్రాంగెడి చమురువలెఁ బొంగి, చూడ భయంకరమై యుండును. పాపాత్ములను దీనిలో వైచి యీడ్వఁగా నందున్న ముసళ్ళు-చేవలు-తాంబేళ్ళు జల గలు పట్టి పీఠకఁగా నయ్యో యయ్యోయో యని జీవు లేడ్చు చుందురు. ఆ యేటిలో నురువులతోఁ గ్రాంగిన నెత్తురు పాటు చుండును. ఆ జీవి నహింపరాని యాఁకలి డప్పులచేఁ దత్తల లాడుచు జీవముతోడి యా నెత్తుటినే త్రాగును. ఇందుఁ దేళ్లు పాములు నుండును. పాపాత్ము లీ భయంకరనదిని జూడఁగానే మూర్ఛపోదురు.

ఇట్లేడ్చుకొని పోవుచుండ నా దురాత్ముఁ డయ్యయ్యో, నా పెండ్లామా నా బిడ్డలారా యని యేడ్చుచు వాను జేసిన పాపములు జ్ఞప్తికి రాఁగా నయ్యో పుణ్యము సేయనైతినే పాప

ము చేసితినే అయ్యో యెంతో పుణ్యముచేసి సంపాదించిన మనుష్యజన్మమును వ్యర్థముచేసితినే. నే నెవరి కేమి మేలు చేసితిని? దానములు చేసితినా? హోమములు చేసితినా? తోటలు తోపులు వేసితినా? తపము చేసితినా? జపము చేసితినా? దేవసేవచేసితినా? యాత్రలు పోయితినా? ఓయి జీవా తరించుట కుపాయమేదియుఁ జేయవైతివి కదా.

పెద్దలసేవ చేసితివా? తీర్థముల మునిగితివా? సజ్జన సాంగత్యము చేసితివా? పరోపకార మేమైనఁ జేసితివా? ఓయి జీవా తరించుట కుపాయమేదియుఁ జేయవైతివి కదా.

నీళ్ళు లేనిచోటఁ బశువులకుఁ బక్షులకు మనుష్యుల కుపయోగపడఁ జెఱుపులు కట్టించితివా? బావులు త్రవ్వించితివా? చలిపండ్లలైనఁ బెట్టించితివా జీవా? తరించుట కేమి పుణ్యముచేతివి? గోవులకు గ్రాసమిచ్చితివా? పురాణముల వింటివా? శాస్త్రరీతి నడచితివా? పుణ్యులకుఁ గొంచెమైన సహాయ పడితివా? పెద్దలకు మ్రొక్కితివా? సాధువుల నాదరించితివా? తరించు నుపాయ మేదియుఁ జేయవైతివికదా. అయ్యో! యెన్నఁగాని యెన్నెన్ని పాపములుచేసితివి. పరస్త్రీల గామించితివి. నమ్మినవారిని మోసగించితివి. అసత్యము లాడితివి. దేహమును బెంప మాంసమునకై యేకారితివి. పరధనముల నొంగిలిచ్చితివి. పరుల వంచన చేసితివి. తల్లిదండ్రుల ధిక్కరించితివి. కట్టుకొన్న భార్యను విడిచి జారుడవైతివి ధర్మహాను లెన్నియో చేసితివని జీవు నుద్దేశించి పురుషు

లేడ్చుచుండ స్త్రీ లయ్యయ్యో కండకావరమున మగనినే వంచిచితిసే. పరపురుషులఁ గామించితిసే. మగని ధనము లవ హరించితిసే. మగనిని ధిక్కరించితిసే. బంతిలోఁ బక్షపాతము వహించితిసే. అతిథు లింటికి వచ్చిన లోభముచేతను మదము చేతను నాదరించి మంచినీలై న నీయనైతిసే. దాహముగొన్న వారి కుప్పనీ ల్పిచ్చితిసే. మగఁడు చచ్చిన ముండనయ్యు బ్రహ్మచర్య మవలంబింపక పోయితిసే. ఉపవాస ముండనైతిసే. వ్రతానుష్ఠానములు మానితిసే. నేను జేయని పాపమేదికలదు అని యేడ్చుచు బోవుచుదురు.

ఇట్లాప్రేతములు వాయువేగముతోఁ బయనించి పదు నెనిమిదవ దివసంబున రమ్యంబైన సౌమ్యంబను పురంబు చేరుదురు. అందుఁ బుష్పభద్రానదియు, బ్రియదర్శనంబైన మట్టి చెట్టును గలవు. అందు వారు కింకరులతోడ విశ్రమింతురు. అందు విశ్రమించి ప్రేతములు తమ పెండ్లాము బిడ్డలను భూమి పుట్రలను నిల్లువాకిలిని ధనమును దలఁచుకొని తలఁచుకొని తాము పడిన సౌఖ్యముల నంచి యెంచి హోరని యేడ్చురు.

అప్పుడు కింకరులు వారిని జూచి పాపజీవులారా! యిప్పుడేడ్చిన నేమిఫలము? భూలోకము కర్మభూమి. ఇది ఫలభూమి. అక్కడ మీరు చేసిన కర్మములకు ఫల మిచ్చుట ననుభవింతురు. దారపుత్రాదులు ఋణప్రాప్తులనుట మఱచి నా పెండ్లాము నా బిడ్డలని కట్టుకొని కౌఁగిలింపుకొని ప్రక్కలైన వేసికొని వారే తారకమని యదే స్వర్గమని యుంటిరే.

వారందఱేరి? ప్రసాద్యక్రిందను, దొంతికుండలలోను బారి
 గుంతలలోను నినుచుపెట్టెలలోను బూడ్చిన దాచిన ధనమేదీ?
 దారినడచువానికీ దాముకూడఁ దెచ్చుకొన్న బత్తెమే బలము
 కదా. ఈ ప్రయాణమునకుఁ గాను మీరేమి బత్తెము తెచ్చు
 కొంటేరి? ఇచ్చటఁ గ్రయవిక్రయములు నక్కటక్కులు వంచ
 నలు, నాలుకఱీపులు దబ్బఱులు చెల్లవు. ఈ మార్గ మిట్టిదని
 బాలురుకూడ నెఱుంగుదురే మీరెఱుంగరా? ఎఱుంగ కేమి?
 పురాణముల విసలేదా, పెద్దలుచెప్పలేదా. అన్ని పాపములు
 తెలిసి తెలిసి చేసితిరి. అప్పుడు నవ్వుచుఁ జేసిన వాని ఫల
 మిప్పు డేడ్చుచు ననుభవింపవలయును. తాము చేసిన పుణ్య
 పాపములు మాత్రము వెంటపచ్చునుగాని మఱి యేవియు
 రావని వారి నదలించి యుపవకుండఁ గొట్టుదుము. ఇచ్చట
 ప్రీతితోనో కృపతోనో కొడుకులో. మనుమలో, మిత్రులో,
 కృపగలవారో మాసికమునాఁడు పెట్టిన పిండము లీ పురంబున
 నున్నవేళఁ బ్రేతములు తిందురు. ఎవరు పెట్టకపోయిరా పస్తు
 పోదురు. అచ్చటినుండి యమకింకరులు ప్రేతములఁ దన్నుచు
 నీడ్చుకొని సారిపురంబుఁ జేరుదురు. అచ్చట మృత్యువువలె
 భయంకరాకారుఁడైన జంగముండను రాజును జూచి ప్రేత
 ములు చేష్టలెల్ల మానును. త్రైపఱ్ఱీకమునాఁ డియ్యఁబడు పిండ
 మును, నీళ్ళను బ్రేతము లిచ్చటఁగొనును. ఇట్టలే నెలకొక
 పురమువంతున వారు నాగేంద్రభవనము, శైలాగమము,
 క్రౌంచము, క్రూరపురము, చిత్రభవనముఁ జేరుదురు. దానిని
 యముని తమ్ముడు విచిత్రుండనువాఁడు పాలించును. ఆ మహా

కాయనిఁ జూడఁగనే ప్రేతములు భయపడి పరుగెత్తును. ఆవల వైతరణి సమీపింపఁగాఁ గొందఱు పడవవాండ్రు వచ్చి యో జీవులారా! మీరై పడవలు తెచ్చితిమి, మీ రిట్టి పుణ్యము చేసియుండిన నీ యోడలోఁ గూర్చుండుఁడు. వితరణ మనఁగా దానము. వితరణముచేఁ దరింప సాధ్యమగునది వైతరణి. మీరొక గోవునైన దానము చేసియుండిన నిందుఁ గూర్చుండుఁడందురు. దానములు చేసినవారందుఁ గూర్చుండి వైతరణి దాటుదురు. తక్కినవారి పెదవులకు ముండ్లు గ్రుచ్చి త్రాడుగట్టి గాలమునకుఁ దగులుకొనిన చేవనీడ్చునట్లు జీవుల నా యేటిలో వేసి యీడ్చుచుఁ గింకరు లాకాశమార్గంబునఁ బోదురు. ఆవల నానాక్రందము, సుతప్తభవనము, పయో వర్షములను పురంబుల నెలకొకటి వంతునఁజేరి జీవులు పయో వర్షణమందు నాద్వికపిండములఁ దిందురు. సంవత్సరాంతంబున శీతాధ్యాయమును పురంబు జేరుదురు. అందు హిమాలయము నందలి చలికన్న నూఱంతలెక్కువ చలి శాధించును. అప్పుడు చలి యాఁకలి బాధింపఁగాఁ దమ్ము రక్షింప బంధువు లెవ్వరు లేరా యని జీవులు నలుదిక్కులు చూతురు. మీ రేపుణ్యము చేసితిరని భటులడుగుదురు. సంవత్సరాంతమున యమపురి సమీపించి బహుభీతియను పురంబుఁజేరి హస్తప్రమాణమైన దేహము నచ్చట వాగు వదలుదురు. అంగుష్ఠమాత్రపు యాతనాదేహముతోఁ గర్మఫలానుభవమునకై కింకరులతోఁ జీవులు యమునిసన్నిధికిఁ బోదురు. బహుభీతిపురమునకు యవ పురమునకు నలువదినాలుగు యోజనముల దూరముగలదు

దానికి నాలుగు ద్వారములు. ఇప్పుడు చెప్పినది పాపాత్ములు పోవు దక్షిణద్వార మార్గము. యమపురము సమీపింపఁగనే లోపల నరకబాధలఁబడు పాపాత్ముల హా హా కారములు నేడ్పుధ్వనులు నయ్యయ్యో యను రవము లీ పాపులఁ జెవిఁ బడఁగా వీరును హా హా కారములు. గావింపఁ బ్రారంభింతురు. ఇట్లు వీనిని గొనిపోయి ద్వారపాలకుడైన ధర్మధ్వజుడను వాని కెఱిగించి లోపలికిఁబోయి ధర్మరాజు సన్నిధిని నిలుపుదుము. వీనిని జూడఁగానే వీని పాపములన్నియు నాయన యెఱిగినవాడయ్యును, మర్యాదార్థము వీఁడేపాపములను బుణ్యములను జేసెనని చిత్రగుప్తు నడుగును. ప్రతిజీవి చేసిన పుణ్యపాపములన్నియు నొక్కటైన విడువక పటములవలె నాయన పుస్తకములం దెక్కియుండును. అట్లున్నను మరల నాయన శ్రవణదేవతల నీ పాపాత్ములగుఱించి యడుగును. ఈ శ్రవణదేవతలు బ్రహ్మపుత్రులు. వీరు భూమ్యాకాశ పాతాళ లోకంబుల నిరర్గళంబుగ సంచరించుచు నీ మూఁడు లోకంబుల జరుగు నన్నిటిని వినుచుందురు. దీర్ఘదృష్టిచేఁగనుచుందురు. వీరికి దూరమున జరుగు విషయములు తెలిసికొను శక్తియుఁ గలదు.

వీరి భార్యలు శ్రవణులు. వీరికి నట్టి శక్తికలదు. వీరు స్త్రీలు చేయు పుణ్యపాపముల నెల్ల నెఱుంగుచుందురు. ఈ భార్యాభర్తలు లోకముల నెల్లవారు చేయు పుణ్యపాపముల నెల్లఁ జిత్రగుప్తున కెఱిగించుచుందురు. మనోవాక్కర్మముల మనుష్యులుచేయు పుణ్యపాపము లన్నియు నున్న పున్నట్టు

వీ రెఱుంగనివి లేవు. మనుష్యుల వృత్తములు కనిపెట్టువారు నెఱుంగువారు యమ చిత్రగుప్త శ్రవణీశ్రవణ దేవతలు మాత్రమేగారు. సూర్యచంద్రులు-భూమి-సింహు-అగ్ని-వాయువు-ఆకాశము-హృదయము-పగలు-రాత్రి, రెండు సంధ్యలు, ధర్మ దేవత వీరెల్లరు మనుష్య వృత్తములెఱిగి యుందురు. కావున దాను జేసిన పాపము నెవ్వ రెఱుంగరు. అతిరహస్యముగఁ జేసితి నని తలంచువాడు నూఢుఁడు. కన్నులు మూసికొని పాలుత్రాగు పిల్లివంటివాఁడు. ఇట్లే పాపుల వృత్తములు తెలిసి కొని యముఁడు భయంకరాకారుఁడై వీరికిఁ గానవచ్చును. మహాకాయుఁడు-దండహస్తఁడు-మహిషవాహనుఁడు-ప్రళయ కాలమేఘ ధ్వనివంటి కంఠరావము గలవాఁడు-మెఱుంగులవలె మెఱయు నాయుధములు కలవాఁడు-కాటుక కొండవంటి దేహముగలవాఁడు-ముప్పుదిరెండు చేతులవాఁడు-మూఁడామడ విస్తారమైన మేనివాఁడు-బావులవంటి కన్నులు గలవాఁడు-భయంకరములైన కోటలుగలవాఁడు-ఎఱ్ఱని నేత్రములవాఁడు-దీర్ఘనాసిక గలవాఁడు నగు నా ధర్మరాజును జూచి యీ పాపాత్ములు భయపడి వడఁకుచు విలపింతురు. ఆయనవలెనే చిత్రగుప్తుఁడు లోనగువారు భయంకర వేషములఁ గానవత్తురు. వీరి పాపముల ఏచారించి తగినశిక్ష యముఁడు చెప్పి సరకములకుఁ గొనిపోవఁ బ్రచండుఁడు చూడకుఁడు నను భటుల కాజ్ఞాపించును. అప్పుడు యమధర్మరాజు పాపాత్ముల కిట్లనును,

ఓ పాపులారా! నవ్వుచుఁ గామక్రోధములకుఁ బాల్పడి చెప్పరాని చేయరాని పాపముల నెల్లఁ జేసితిరే. ఇప్పుడేడ్చిన

నేమిఫలము? ధనికుఁడైనను నిర్ధనుఁడైనను రాజైనను భిక్షకుఁ
డైనను బలవంతుఁడైనను దుర్బలుఁడైనను బండితుఁడైనను
బామరుఁడైనను నందఱిపట్ల యముఁడు సముఁడైయుండునని
మీ రెఱుంగరా. మీ ధనములు మీ రాజ్యము మీ బలము
మిమ్మిప్పుడు రక్షించునా? ఏల మీ రిట్టి సాపములఁ జేసితిరి?
సులభములైన యన్నము మంచిసీల్లైన నొకరికి నిచ్చినవారు
కారే. కుక్కలకుఁ గాకులకుఁ బిడిచెఁ డన్నమైన నిడితిరా,
అతిథుల నభ్యాగతుల నాదరించితిరా, పితృలకు శ్రాద్ధములను
శ్రద్ధతోఁ బెట్టితిరా. అప్పటి మీ మాటలు యుక్తులు చమ
త్కారములు తర్కవాదము లిప్పుడు స్మరింపుఁడు. అమావాస్య
నాఁడు పితృదేవతల కిన్ని సీల్లైన విడిచితిరా. తీర్థముల క్షేత్ర
ముల దర్శించితిరా. తీర్థము లనఁగా నీళ్లనియేకదా తలఁచితిరి
దేవాలయములందలి దేవతలను బామ్మలని మాటలాడితిరికదా.
ఇట్టి మిమ్మెంత బాధ పెట్టిననేమి? మీ తప్పుల క్షమించు
వాఁడు భగవంతుఁడు నారాయణుఁడు. రెండక్షరములుగల
యాయనపేర్లు రామ-కృష్ణ-హరి-విష్ణువని యుచ్చరించుట
కూడ మీకుఁ గష్టమయ్యెనే. ఆయనకాక మీకు రక్షకు
లెవ్వరు. అని కింకరుల కప్పగించును. వారు వీరికి ముక్కు
త్రాళ్ళు గుచ్చి యీడ్చుకొనిపోయి మందెడు మంటవలె నుండి
యోజనము నిడివి యైదుయోజనములు వెడలుపుగల శాల్మలీ
తరువునకుఁ గట్టివై చి కత్తుల నఱుకుచు, అంపములఁ గోయుచు,

బాకులఁ బొడుచుచుఁ దేళ్లచేతను బాములచేతను గఱపించుచు,
క్రాఁగెడు నూనెలోఁ ద్రోయుచు, నెఱ్ఱని పెనములపైఁ బొర
లించుచు నిట్లు నానావిధముల బాధింతురు.

ఈ భ్రష్టుఁ డన్నివిధములైన నరకయాతన లనుభవింప
నర్హుఁడు కావునఁ దీసికొనిపోవచ్చితమి. ఇట్టివానిని మీరు విడి
పింప వచ్చితిరి. ఇట్లైన నరకము పాడుపడదా? పాపము
పెచ్చుపెరుగదా. ఇంక భూమిపై పుణ్యము నెవఁడు చేయును?
పుణ్యపాప భేదమే నశించునుగదా? అనిన విష్ణుమాత లిట్లనిరి.

పాపాత్ములు శిక్షింపఁ బడరాదని మా మతముగాదు.
కార్యాకార్యములకు శాస్త్రము ప్రమాణమనుట మేము
నంగీకరించితిమి. పాపములకు శిక్షవిధించిన శాస్త్రములం దా
పాపములకుఁ బ్రాయశ్చిత్తములు విధింపఁ బడలేదా ప్రాయ
శ్చిత్తములు పాపపరిహారకము లందురా? వ్యర్థమునందురా?
అట్టి ప్రాయశ్చిత్తములం దెల్ల నుత్తమోత్తమ ప్రాయశ్చిత్త
మేది? ధర్మములం దెల్ల నుత్తమధర్మమేది? అన్ని వ్రతము
లలో నన్ని నియమములో నుత్తమవ్రతమేది? ఏది చేయకున్న
నన్ని వ్రతములు నియమములు జపతపంబులు దాన ధర్మం
బులు నిస్సారములగు? మీరు ధర్మరాజు కింకరులేని చెప్పఁడు
ఉత్తమోత్తమ వ్రతము నుత్తమోత్తమ నియమము నుత్త
మోత్తమ జపము నుత్తమోత్తమ తపము నుత్తమోత్తమ
దానము ధర్మము నెద్ది? ఎప్పటికీఁ బండియుండు పంటయేది?
మీకుఁ దెలియకున్న వినుఁడు. భగవన్నామ మొక్కటే.

దూదికొండను నిప్పుకణికవలె నెంతపావమునైన భగవన్నామము భస్మముచేయును. వీడు పుత్రుని పేరుపెట్టి నారాయణ నామ ముచ్చరించుటకాక యంత్యకాలమందును నారాయణ స్మరణము చేసెను. వాడు పిలిచినది కొడుకునుగదా భగవంతుని గాదే యందురేని సత్యము. తెలిసితాకినను దెలియక తాకినను దహించు నిప్పువలె నెట్లుచ్చరించినను భగన్నామము దాని గుణముఁ జూపకపోదు. తెలిసి తినినను దెలియక తినినను నేపాళము విషము. వాని గుణము మానునా? అట్లులే యమృతము త్రావిన దాని గుణము మానునా? తెలిసినను దెలియకున్నను వస్తుతత్వము మాఱుకట్టు లెట్లుచేసినను భగవన్నామము దాని గుణముఁ జూపక మానదు. వీడు భక్తితో నుచ్చరించియుండిన నిప్పుడే వైకుంఠమునకుఁ బిలుచుకొనిపోయి యుండుము. అటు లేమిని విడిచిపోవుచున్నాము. మీరు వీనిని బాధింపక మీ త్రోవఁ బొండన వారును మరలిపోయి తమకుఁ గలిగిన పరాభవము యమునకు విన్నవించి నీ యాజ్ఞ యిట్లు వమ్మగుటకుఁ గారణ మేమని యడిగిన యముం డిట్లనియె.

దూతలారా ! మీరు సూచినవారు విష్ణుభటులు. సృష్టియు-రక్షణము నెవడు చేయుచున్నాఁడో యతఁడే దండనము చేయుచున్నాఁడు. అట్టి మహావిష్ణువునాజ్ఞ శిరసావహించి మేమందఱము బ్రహ్మయు-గురుఁడు లోనుగాఁ గలవారెల్ల వత్తింతుము. ఆయన యాజ్ఞచే సూర్యుఁ డెండగాయును. అగ్ని జ్వలించును. వాయువు వీచును. సర్వస్వతంత్రుఁ

డాయనయేగాని మే మెవ్వరము దేనికిని స్వతంత్రులముగాము.
స్వతంత్రించి యెవ్వరిని దండించు నధికారము మాకులేదు.

కం. ఆదిగాన విష్ణుభక్తులఁ
గదియఁగఁ జనకలదు మీరు కరివరదు లస
త్పద పద్మవినతి విముఖులఁ
దుని నంటఁగఁ గట్టితెండు ధూర్తులు వారలో.

నీ. ఎకసక్తమునకైన నిందిరారముఁబనిఁ
బలకంగలేని దుర్భాషితులను
గలలోననైన శ్రీకాంతుని సత్పాద
కమలములో చూడని కర్మదృశుల
నవ్వుచు నైనఁ గృష్ణప్రశంశకుఁజేవిఁ
దార్పనేరని దుష్కృతాప్రవణుల
యాత్రోత్సవంబులనైన నీశునిగుడి
త్రోవఁ ద్రొక్కఁగలేని దుష్పములను

ఆ. బరమ భాగవతుల పాదధూళి సమస్త
తీర్థసారమనుచుఁ గెలియలేని
వారి వారివారి వారిఁ చేరినవారిఁ
దొలుతఁ గట్టితెండు దూతలార.

ఆ. పద్మనయనుమీఁది భక్తియోగంబెల్ల
ముక్తియోగమనుచు మొదలెఱుంగు
వారి వారివారి వారిఁ జేరినవారి
త్రోవఁ దలఁచవలదు దూతలార.

ఆ. బిడ్డపేరుపెట్టి పిలుచుట నిశ్రామ
కేలినయిన మిగుల గేలి నయినఁ
బద్ధ గద్య గీత భావార్థములనైనఁ
గమల నయనుఁ దలఁపఁ గలుషహరము.

అని వారికి నెలవిచ్చిపుచ్చె. అక్కడ నజామిఖండు పులివాతంబడి తప్పించుకొన్న లేడివలె యమకింకరులచే విడువఁ బడి తన్ను విడిపించిన మహాపురుషులతో నేమియో చెప్పఁ బోవ వారదృశ్యులైరి. అతండు మృత్యువాతఁ దప్పి యమ కింకరుల వాక్యంబులు స్మరించి స్మరించి గడగడ వడఁకుచుఁ దాఁ జేసిన పాపములకుఁ బరితపించుచు నిట్లని తలపోసె.

అయ్యయ్యో బంగారువంటి బ్రాహ్మణ కులమునఁ బుట్టి వేదాధ్యయన సంపన్నుడనై స్నాతకుడనై సదాచార సంపన్నుడనై శీలవంతుడనై వివేకినై యుండియుఁ గామ దాసుడనై సర్వము నిమిషములో నేటఁగలిపితిఁగదా. కని పెంచి పెద్దచేసి రక్షించిన తల్లిదండ్రుల కీ కంటి నీ రాకంటఁ బోసితినిగదా. శీలవతియు గుణవతియుఁ బతివ్రతయు నాచార వతియునైన భార్యను చిన్నదానిని విడనాడి యాచారముల నేటఁగలిపి దురాచారమునకు లోపడి టక్కులనక్క, లచ్చి కక్క, క్రచ్చపొద, యాచారహీన, వన్నెపూసిన పేడబొమ్మ నడివీధి యాడుకుక్క యగు బోగముదాని వలలోఁ బడి నేను జేసినకార్యములు దలఁప నాకే సిగ్గయ్యెడిని. పలువురు దూషించినను నలువురు నుల్లసమాడినను నాకు సిగ్గు దోఁప దయ్యె. పండినచేనికీ గల్లవంటి పెద్దలఁ గల్లలాడి మర్యాదా శాసకుల శాస్త్రకారుల దూషించితిని. కింకరులు చెప్పినట్లు నేను జేయని పాపము లేదు. ఏ జన్మమునఁ జేసిన పుణ్యమో నారాయణ శబ్దము నాలుకకు రాఁగా బ్రతికితిని గాక. నరక మునకే పోయి యుండిన మరల నీవల వచ్చుటయుఁ గలుగునా ?

ఆ హా నన్ను విడిచిన పుణ్యాత్ములెవ్వరోగదా. వారల మరలఁ జూతునాయని గంగాద్వారమునకుఁ బోయి మఱచిన చదువుల స్మృతికిఁ దెచ్చుకొని ధ్యానయోగనిష్ఠుండై రత్నోభరంబు భగవంతునిపై నిడి సర్వదా నారాయణ చింతనముగావించి దేహంబునిడిచి భగవత్కృపవలన వైకుంఠంబున కేగి యందు వారలఁ గాంచి వారివలెఁ దానునై శ్రీమన్నారాయణచరణ సేవా నిరతుండై గుఱుంచె.

౨. కోమటియక్తి.

ఆంధ్రదేశంబున బద్దెనప్రోలను గ్రామము గలదు. ఈ బద్దెనప్రోలే బద్వేలయ్యెనందురు. ఆ గ్రామమున నుండు నంతటి నీచవైశ్యులు మఱి యెందునులేరు. పిసినితనమున వారిని జెప్పి నవకోటి నారాయణుని జెప్పవలయును, యాచకులు కనఁబడిరా మొగముల పీనుఁగుకళయే, వారిని తల యెత్తిచూడ భయపడుదురు. చూచిరా యమకింకరులఁ జూచి నట్టు దేహమంతయు నణఁక కట్టుకొన్న వస్త్రములోనే మల మూత్రములు విడుతురు. పలుకులుడుగును. చూపులు తిరుగు దుపడును. నోరెండును. శ్వాసము నిలుచును.

ఇట్టి కోమట్లు కలుగఁబట్టియే కదా భీమకవి కోమటి కొక్క టిచ్చి పదిగొన్నను దోసములే”దని చెప్పుటయు దాని నాక్షేపించి “కోమటి కొక్క-టిక పదిగొన్ననుదోసము లే”దని వేఱొకకవి చెప్పుటయుఁ గలిగెను.

ప్రల్లడుడైన వాంక్క కులపాంసను చేసినదానఁ దత్కులం బెల్లను దూషితంబగుట యేమి యపూర్వమని భారతంబునఁ గలదు కదా. ఒకరిద్దఱవలననే కులమునకు, వంశమునకు, దేశమునకుఁ గీర్త్యపకీర్తులు వచ్చును. అట్లుండఁ గ్రామముననున్న యనేకులు కోమటు లట్టులయిన నపకీర్తి యేలతప్పను. కాలముపోయినను నిందపోదు.

అట్టులుండిన యా కోమటులలో నెల్ల మిన్నయై సిద్దె పొట్ట, కందెనచాయ, రాసభస్వరము, పాపాణహృదయము, బుఱ్రముక్కు గల యొక కుమతీ కోమటి యుండెను.

తులాధారుఁ డెంతటి ధర్మరతుఁడో యితఁడంతటి యధర్మిష్టుఁడు. అగదుగొండితనమున నగ్రపూజ కర్తుఁడు. లోభమునకుఁ బుట్టినిల్లు. వంచన యుగ్గుపాలతోనే లభించి నది. కలహములకుఁ గలిపురుషుఁడు. ద్రోహమునకు తావు. చెల్లనో చెల్లదో యని నాణెమిచ్చినఁ దీసికొని యిప్పుడు త్యాజ్యకాలము తేపు రా యిచ్చెద ననును. ఇచ్చుట కొక సేరు పుచ్చుకొనుట కొక సేరు. సేరు వంకరపెట్టి కొలుచును గాని సరికొలత కొలిచి యెఱుంగడు. తక్కెడ దండమునకు నట్టనడుము తప్పించి దారముండును. తట్టకుక్రిందఁ జింతపండు కఱపించియైన నుండును. చింతపండు వీసె తూచి రెండువీసె లనును. అది యేమి యనినఁ బండువీసె. పులుపువీసె యనును పులుపులేని చింతపండు గలదాయనిన నింటిలో నాఁడువారు వంటకు వాడఁగా మిగిలిన పిప్పి నేకరించి యుంచినదానిని జూపి చింతపండుమాతము కావలయుననిన దీనిని దీసికొనుఁ

డనును. వస్తువులు తూచియో కొలిచియో కొనువారి
యొడిలో వేయులోపల న్యాయముగాఁ గొంత హరించును.
డబ్బు లెంచునపుడు కరలాఘవంబున నటచేతఁ గొంత
దాచును. కాలివేళ్ళకు మైనముపూసికొని యెంచునపుడు
త్రొక్కి కొంతదాచును. ఏమఱించి కొంత, కలహించికొంత,
దొంగిలించికొంత. యీ ప్రకారము సగనికి సగమైన హరిం
చును. క్రొత్తయూచకులు వచ్చిరా యిచ్చు వాడుక లేదనును.
ప్రాతవారు వచ్చిరా పెద్దవారిచ్చినది చాలదా. వారిచ్చి నే
నియ్యవలయునా లేదు పొమ్మనును. తిరిపెగాండ్రను దీసికో
మట్టి యనుటచేఁ గోమటియను పేరు సార్థకపఱుచుచుండెను.
ఇట్లతఁ డా గ్రామములో నుండు నెట్టులలో నెల్లఁ బెద్దనెట్టి
యయ్యెను.

తాను బెట్టకున్నను బెట్టునట్టి యిల్లుచూపుమని సామెత
మనస్సుననిలిపి యా కోమటి తాను బెట్టకున్నను నా వీధిలో
నుండు నొక దాతయింటికిఁ బొండని వచ్చిన యూచకుల
కాయెల్లు చూపుడువ్రేలఁ జూపుచుండెను ఇట్లుండ నతని
కపమృత్యువు ప్రాప్తిించెను. కింకరు లతనిని యమధర్మరాజు
నొద్ద నిలిపిరి “ఇతఁడు బుద్ధితెలిసినది మొదలు తాను బెట్ట
కున్నను పెట్టెడునిల్లు తర్జనిచేఁ జూపుట తప్ప మఱి యేపుణ్యము
చేసినవాఁడు కాఁడు. వీఁడు వంచన-మోసము-టక్కులు-
టంక టాంకులు-కల్లలు తప్పఁబుణ్య మెఱుంగఁడు” అని చిత్ర
గుప్తుఁడు చెప్పెను. “అట్లైన జట్టిన వ్రేలికిమాత్రము గంధము
పూయుడు. పూలు చుట్టుడు, తిక్కిన యువచారములఁ

జేయుడు. తక్కిన దేహమునంతయుఁ బససకాయవలె గుండి
కాకులకు గ్రద్దలకు వ్రేయుడు. కుక్కచేఁ గఱపింపుడు.
క్రాఁగెడినూ నెలోఁ ద్రోయుడు” అని యాజ్ఞాపించెను కాని
యింతలోఁ జిత్రగుప్తుడు “దేవరా ! ప్రమాదము. వీని కింకను
కొన్నాల్లా యువున్నది. వానిని మరల భూమికిఁ బంపి వానికి
మాటుగ వీని యింటికిఁ బొరుగుననున్న వానిని రప్పింప వల
యును” అనెను. అట్టేన వీని నిప్పటికి విడువుడని యముఁ
డాజ్ఞాపించెను. కింకరులు వానిని దెచ్చి బొందిలో విడిచి ప్రక్క
యింటి వానిని గొనిపోయిరి. ఈ లుభాగ్రేసర చక్రవర్తి
బ్రదికెను. తాను బ్రేతరూపమునఁ గన్నదంతయు స్మరణము
వచ్చెను. ప్రక్కయింటివాడు చచ్చెను. ఈ దుష్టవైశ్యుడు
ఇట్లు లాలోచించెను. పెట్టెడువానియిల్లు చూపుడు వ్రేలఁ
జూపుటచేఁగదా దానిని సుఖపెట్టి తక్కిన దేహమును బాధ
పెట్టుడని యముఁ డాజ్ఞాపించెను. మంచిదే కానిమ్మని యది
మొదలు బిచ్చమునకు వచ్చిన వారికయ్యా యా యింటికిఁ
బొమ్మని యన్నివ్రేళ్ళతోను, మోఁకాలితోను, మోఁచేతి
తోను, దలతోను, బాదములతోను, వీఁపుతోను, బిటుదుల
తోడను నిట్లు ప్రత్యవయవము తోడను జూపుచుండెను.
ఇట్లు చేసిన యెడల యముఁడిఁక నేయవయవమును బాధ
పెట్టఁజాలడని యతని యుపాయమే కాని యిల్లు చూపినంత
మాత్రమున నంత పుణ్యమైన యెడల దానిముచేసిన మతంత
పుణ్యమో యని యా నిర్భాగ్యునకుఁ దోచినదికాదు. పుట్టిన
గొణము పుడుకలతోఁ గాని పోదు.

3. కలిపురుషుడు-బ్రాహ్మణుడు.

కలియుగారంభ దినములందు నొక బ్రాహ్మణుఁ డొక యూరినుండి వేటొక యూరికిఁ బోవుచుండెను అప్పటి కుదయమై మూఁడుజాముల ప్రాద్దు కావచ్చెను. త్రోవలో నొక దోస తోట గానవచ్చెను. ఆకొన్నవాఁడై యా బ్రాహ్మణుడు ఫలము నొక దానిఁ గొనఁగోరి తోటవానిని బిలిచెను గాని యందెవ్వఁడును గానవచ్చినవాఁడుగాఁడు. అప్పుడా బ్రాహ్మణుడు తానే మంచి ఫలముగఁ జూచి కోసి దానివెల పైకము నా పండుండిన తొడిమె కాకులోఁగట్టి సగము ఫలము భుజించి తక్కిన సగము మడిసంచిలో నుంచుకొని దాపుననున్న యొక యగ్రహారమునకుఁ బోయి యొక విప్రునింట నతిథియై భుజించుచుండెను. ఇట్లు వారు భుజించుచుండు సమయంబున నొక మాలది నలుపురు బిడ్డలతోడ నా బ్రాహ్మణుని వాకిటనిలిచి యో యయ్యా యో యయ్యా యని యఱచుచుండెను. ఎవరేమి యదరించినను బెదరించినను నది పోక యిప్పుడు మీయింటి కొక బాఁపనయ్య వచ్చెనే యాయన నిటురమ్మను మనుచుండెను. ఆయన బ్రాహ్మణులతోడ భోజనము చేయుచున్నాడు. ఇప్పుడు నీతో మాటలాడఁడు పొమ్మని వెలుపల నున్నవారు చెప్పిరి. “బలే బాఁపఁడు లేవయ్యా. ఇన్నాళ్లు నాతోడ సంసారముచేసి నలుగురు బిడ్డలఁగని యీ దినము ప్రాద్దునఁగూడ నాతోడ నొక సానికయందు మాంసపుఁగూడు తిని మీ యింటికి రాఁగానే దొడ్డ బాఁపఁడయ్యె గాఁబోలు” నని చెప్పెను. ఇంతలో గృహస్థులు నతిథిని లోపలినుండి

వెలికిరమ్మని సర్వము విచారించిరి. ఈ యయ్య యిన్నాళ్లు నాతోడ సంసారముచేసి బిడ్డలఁ గని యీ దినము నాతో గ్రుద్దులాడి కోపించి నన్ను నా బిడ్డలను దిక్కులేనివారిని జేసి యిచ్చటికి వచ్చినాఁడు, నే నెట్లు బ్రదుకుదును, నా బిడ్డల నెట్లు బ్రతికింతును, ఏదో వెరవు చెప్పుమనుఁడు పోయెదను” అనెను. ఆ యతిథి బ్రాహ్మణుఁ డేమే లంజముండా యేమి కూసెదవు, నీ వెవ్వతెవు నే నెవ్వఁడను? నీముఖ మెవ్వఁ డెఱుంగును చీ పొమ్మని యదలించెను గాని యది వదలక “చాలు లేవయ్యా యీ శ్రీరంగనీతులు నా మొగమే నీ వెఱుంగవా? నా మొగము నీవు నీ మొగము నేను నెఱుంగకున్న నీ బిడ్డ లెచ్చటనుండి వచ్చిరి? మొగ మెఱుంగవు కాని తక్కిన యొడలంతయు బాగుగ నెఱుంగుదువు కాబోలు. నేను మాంసము నాటవేయుచుండి యీయన దేనికో-యింక దేనికున్నది-పిలిచిన రాక పోయితిసట. బుట్టుమని కోపించుకొని పాటివచ్చినాఁడు. అతమాత్ర మడ్డుచెప్పక యున్నారా యీ యాఁడువారందఱు. ఇంత యేలయ్య ఈయన సంచిదీసి చూడుఁడు. ప్రౌద్ధున మే మిరువురు మొక సానికలోఁ దినఁగా మిగిలినమాంస మున్నదో లేదో” యని చెప్పెను. అమాటలు విని యాయుంటివారా సంచిని బరిశోధింపఁగా నందు మాంసపు ముద్ద బయలు వెడలెను. సగము దోసపం డట్టులే మాంసమై యుండెను.

అది చూచి యా బ్రాహ్మణులు రోషావేశంబున నా యతిథిని జావఁదన్ని యూరు వెడలఁగొట్టి ప్రాయశ్చిత్తములు

పెట్టుకొని కన్నయగచాట్లుపడి ఛీ యిక మీఁద బ్రాహ్మణుడని వచ్చిన నమ్మి యన్నము పెట్టరాదనుకొనిరి. చక్కఁగ మర్దితుఁడైన యీ బ్రాహ్మణుఁ డేడ్చుచు నేఁడు నిద్దుర లేచి యెవరిముఖముఁ జూచితి నో యనుకొనుచు నొక యడవిలోఁ బోవుచుండెను. అయ్యా యని మాలదిమాత్రము విడువక యటచుచు వెంటడి పోవుచుండెను. ఇట్లు చాలదూరము పోయినపిమ్మట 'నిర్జనమైన యొకచోట నా బ్రాహ్మణుఁడు తిరిగిచూచి "యెవ్వతెవే నీవు? నీ ముఖమైన నే నెఱుగుదునా? ఏల నన్నుఁ జలపట్టి సాధించెదవు? నీకు నే నేయవకారము చేసితిని? నాపాలి శనైశ్చరుడవా?" యని యడిగిన నది యిట్లనియె

“ఓయి బ్రాహ్మణుడా! నేను గలిపురుషుఁడను, ఇది నాయుగమనుట మఱచి తక్కిన యన్ని యుగములలో నాడిన యాటలిప్పుడును నాడఁజూచెదవా? ఆ యాటలిఁకఁ జెల్లవు. నా యుగమున నాకు సమ్మతమైనరీతిని వర్తింపవలయును. అటు చేయవేని నీవు గవ్వకుఁ గొఱకాక భ్రష్టుఁడవై వాసి వన్నె లేక చెడుదువు. నీ కాఁకలియైనచో దోసపండుతీసికొని తింటివి. సంతోషమే, తొడిమకు డబ్బులు కట్టకున్న నీ యబ్బ గంటేమి మునిఁగెను? ధర్మమా యధర్మమా యనుట విచారము మానుము, విధి నిషేధములు పాటించకుము. కావలసిన పదార్థము కనఁబడెనా తీసికో, భోగింప బుద్ధిపుట్టెనా భోగింపుము. నీకు బుద్ధివచ్చుటకై యిట్లు చేసితిని, ఇక నిట్లు చేయకు”మని మాయమై పోయెను.

ఔరా! కలియుగమా! కాముడే పరదైవమట. కడుపే యిలువేలువట ఇంక నేమి జెప్పవలయు. సాధువుల కీ లోకంబున నిక బ్రదుకు లేదనుచు నా బ్రాహ్మణుడు పోయెను.

౪. కలియుగధర్మములు.

కలియుగమున ధర్మ మొక్క పాదమే నడచును. దాని వలన సత్యము క్షీణించును. సత్యహానివలన నాయువు క్షయించును. ఆయువు క్షయింపఁగా విద్య లల్పములగును. అల్పవిద్య లచేత విమోహం బభివృద్ధిఁగాంచు. దానివలన లోభంబు పెరుగు. లోభావేశముచే గామ మగ్గలించును. కామము తోడఁ గ్రోధము హెచ్చును. క్రోధమున వైర మతిశయించును. వైరముచే నందఱు జను లన్యోన్యవీడ గావించుదురు. ఒకని బుద్ధిచొప్పున మఱియొకఁడు పోఁడు. స్వైరవృత్తిచే వర్ణ సంకరముగలుగు బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు జపతపస్సాన్వ ధ్యాయములు వదలి శూద్రులవలె నగుదురు. శూద్రులు తపస్సు చేయుదురు. క్షత్రియులు శూద్రవృత్తి నవలంబించుదురు. రసగంధద్రవ్యంబుల వసచెడును. భూమి నిస్సారమై పంటలు కొంచెము లగును. ఆవుల పాడియును జెట్టులఁబూలు పండ్లును గొంచెముగ నగును. రాజు లెక్కువ కప్పము తీసికొని ప్రజల బాధింతురు. బ్రాహ్మణులు వాణిజ్యము కృషిసేసి జీవింతురు. వర్ణాశ్రమములు పాపండ్ల శాస్త్రముల పాలగు జనులు దేహ రక్షణమం దెక్కువయాస క్లిగలవారగుదురు. ఈ పుణ్యమున

కీ ఫలమును మాట బొంక గును. సకాలమున వానలుగురియవు. బీజములందుఁ బొల్లుగింజ లెక్కువగును క్రయవిక్రియంబులఁ గవటంబు హెచ్చును. ఇల్లడసాముల మరల నీయగు, సాధులు రోగములచే నల్పాయువు లగుదురు. శాపులారోగ్యవంతులై దీర్ఘకాలము జీవింతురు. ఆరుగపంటలు గొఱ్ఱెలపాడి హెచ్చ గును. పురుషులకు భార్యలును వారి యన్నదమ్ములును ప్రాణ బంధువు లగుదురు, అత్తమామలు గురువులగుదురు. సాధారణముగా నందఱు చేపల భక్షింతురు బ్రాహ్మణులు వేదము లమ్ముదురు, అందఱు నన్న మమ్ముదురు. స్త్రీలు తమ యంగము విక్రయింతురు.

ధనముగలవాఁడే కులముగలవాఁడు. ధర్మ న్యాయ వ్యవస్థయందు ధనమే బలము. ధనముగలవాఁడే జన్మాచార గుణముల యోగ్యుఁడు. అభిరుచియే దాంపత్య హేతువు. అనృతమే వ్యవహారిమున బలము. స్త్రీ పురుషులయందు రతి కుశలత్వమే భోగహేతువు. యజ్ఞోపవీతమే బ్రాహ్మణ చిహ్నము. వర్ణాంతర ప్రాప్తికి లింగమే చిహ్నము. కాషాయ వస్త్రము సన్న్యాసి లక్షణము వృత్తిహేతువులు. ధనదుర్బలత్వమే పరాజయ హేతువు. వదరెడువాఁడే పండితుఁడు. అసమర్థుఁడే సాధువు. స్నానముచేసినవాఁడే పవిత్రుఁడు. ఉదర భరణమే సర్వపురుషార్థములు. దానమే ధర్మహేతువు. స్త్రీని వశపఱుచుకొనుటే వివాహము. వేషధారణమే గొప్పవాని లక్షణము. సహనమే సత్యవాదిత్వము. దూరపునీళ్లై తీర్థము మంచి వేషము వేసినవాఁడు పాత్రుఁడు. వయస్సు బలము

గలవాడే రాజు. పురుషు లల్పధనముచేతనే ధనాధ్యులముగ
 గర్వింతురు. స్త్రీలు కేశములచేతనే రూపవంతులమని పొగడ
 పడుదురు. కలియుగమున బుగారుమణులు నశింపఁగా స్త్రీలు
 మెండ్రుకలుమాత్రమే భూషణముగాఁ గలవారగుదురు. ధనము
 లేని మగని విడిచి స్త్రీలు ధనముగలవానిని మగనిగాఁ జేసి
 కొందురు. ఎక్కువగ నిచ్చువాడే యేలిక. ద్రవ్యము గృహ
 నిర్మాణముతో ముగియును. బుద్ధి ధనార్జనముతో ముగియును.
 తానుమాత్ర మనుభవించుటతో ధనము ముగియును. స్నానము
 లేకయే దేవతాతిథిపూజ భోజనము చేయుదురు. పిండోదక
 క్రియలు నిలిచిపోవును. స్త్రీలు కామాసక్తలు కుఱుచ దేహ
 ములు గలవారు నెక్కువతిండి తినువారు పెక్కురు బిడ్డలఁ
 గలవారు నల్పభాగ్యులు నగుదురు. స్త్రీలు రెండుచేతులఁ దల
 బఱికికొందురు. రాజులుచేసిన పాపముచే బాలురు చత్తురు.
 వండ్రుండేడులకే తలలు నరయును. దేవతలఁట యెందో
 యున్నారఁట, బ్రాహ్మణులఁట యుత్తములఁట, వేదములఁట
 ప్రమాణములఁట. స్నానముచేసిన శౌచమఁట యని పాపం
 దులు పలుకుచుందురు. వస్త్రములు జనుపనార పట్టలవంటి
 వగును. చెట్లు జమ్మిచెట్లవలె నగును. అన్ని వర్ణములవారు
 శూద్రులవలె నగుదురు. ఆవులు మేకలవలె నగును. అత్త
 మామల ననుసరించి పురుషు లెక్కడి తండ్రి యెక్కడి తల్లి
 కర్మవశమునఁ బ్రాప్తింతురని యనుచుందురు. పృథ్విదోషము
 పోవును. శుచిత్వ ముపేక్షింపఁబడును. వర్ణాశ్రమాచారములు
 నిలిచిపోవును. ఏదోయొక యుపాయముచే దీక్షితు లగుదురు

గాని సచ్చాత్మపద్ధతిని గాదు. అందఱు (అవైదికకాళ్యాదులును) దేవత లే యగుదురు ఉపవాసములు-కృత్రాదివ్రతము-తీర్థయాత్రాదులు వారి వారి యుష్టప్రకారము చేయుదురు. సామర్థ్యము కుటుంబ పోషణమునకే యగు ఆశ్రమములు గృహప్రాయములగును. యోనిసంబంధమాత్ర ప్రథానులు బంధువులు. మేఘముల మెఱుపు లెక్కువగును. గృహము లతిథి భోజనాది రహితములై శూన్యము లట్లగును.

శ్రాద్ధములయందు బ్రాహ్మణులు మీయింటికి మేము వచ్చెదము మా ఇంటికి మీరు రండిని యందురు. జనులు చోరులు, నాస్తికులు, దురాచారులు నగుదురు. కొడుకుసొత్తు తండ్రి యపహరించును. బ్రాహ్మణాదులు కుతర్కవాదములకు మరగి సేచకార్యములు నేయుదురు. మనుష్యులు పల్లపుభూములు దున్ని నాఁగేటికిని కరువులు మోయుటకును నేఁడాది దూడలను గట్టుదురు. తండ్రి కొడుకు లొకరి నొకరు చంపినను నిందితులుగారు. మనస్తాపము నివారించుకొన నిట్లుచేయుటయే గాక ఇంతటిఘనకార్యము చేసితిమని గర్వింతురు. దేశమందంతట మైచ్చాచారములు ప్రబలును. సంతృప్తి శూన్యమగును. బలహీనులయు, దిక్కు లేనివారలయు, విధవలయు ధనముల జను లపహరింతురు. ఇట్టి పాపకార్యములఁ జేయువారు పెద్ద మనుష్యులని గణింపఁ బడుదురు. జ్ఞానశూన్యులు-శక్తిహీనులు నై విప్రులు, దుర్మార్గు లవమానపూర్వకముగా నిచ్చు ధనముఁ గొని సంతోషింతురు. రాజులు జ్ఞానశూన్యులై తమ తెలివిని దామే మెచ్చుకొనుచుఁ బరస్పరము కలహించి ప్రజల హింసిం

తురు, రాజులు రక్షణము సేయకున్నను నుగ్రశిక్షలు మాత్రము చేయుచుందురు. వీరు ప్రజల భార్యలను ధనములను నారు మొత్తుకొనుచున్నను బరితాపపడక బలాత్కారముగ గ్రహింతురు, కన్యలను దాసమిచ్చుటగాని దాసముగఁ గొనుటగాని నిలిచిపోవును. కన్యలు తమకుఁ దామే యిచ్చవచ్చినవారిని దగులుకొందురు. ధనవంతుఁడే మగఁడు, బలవంతుఁడే భర్త, దేశమంతయు మ్లేచ్ఛభూతమగును. యుగాంతమునఁ గుడిచేయి యెడమచేతిని, నెడమచేయి కుడిచేతిని మోసగించును. పిఱికి పందలు వీరులవలెఁ జరింతురు. వీరులు భీరులవలె నణఁగి యుందురు. పాపులు సంపన్నులై యభ్యుదయము గాంతురు. పుణ్యులు సకలవిధముల క్షీణదశయం దుందురు. బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్యులు నిశ్చేషముగ రూపుమాయుదురు. కలియుగాంతమున నందఱేకవర్ణము వా రగుదురు. అందఱొకవిధ మైన యాహారమునే భుజింతురు. జాతిభేద మాహారభేదము నశించును. తండ్రి కొడుకును వంచించును. కొడుకు తండ్రిని వంచించును. భార్యాభర్తలు పరస్పరము వంచింతురు. భార్యలు పతిసేవ చేయరు. ఈ కాలమున నందఱు గోధుమలు, యవలు ముఖ్యాహారముగాఁగల దేశములఁ జేరుదురు. స్త్రీ పురుషులు కేవల స్వతంత్రులై స్వేచ్ఛగాఁ దిరుగుచు నొకరి చేష్టల మఱి యొకరు సహింపకుందురు. శ్రాద్ధములు నిలిచిపోవును. గురు వని యెవ్వరు నెవ్వరి నాదరింపరు, ఆ కాలమున మనుష్యుల పూర్ణాయువు పదునాఱు సంవత్సరము లగును. ఏదారు సంవత్సరముల ప్రాయపుఁ గన్యలు బిడ్డలఁ గందురు.

మిథ్యాచారములు విశేషించును. బాటలవెంట దుష్ట స్త్రీలు విహరించుచుందురు. అందఱు సర్వభక్షకులగుదురు. శాస్త్రజ్ఞానము శూన్యమగును. జనులు తోటలను, వృక్షములను నటకుదురు. దురాశచే బ్రాహ్మణులఁ జంపి వారి ధనముల శూద్రులపహరింతురు. అప్పుడు త్తమజాతివారు రక్షకులులేక యయ్యోయని యటచుచు దేశములవెంట వలసపోవుదురు. జీవహింస వోపాకరమనుట మఱచి మనుష్యు లొకరి నొకరెప్పుడు విచ్చలవిడి చంపుదురో యప్పుడు కలియుగాంతమగును.

చోరబాధ సహింపలేక జనులు కొండలలో గుహలలో నదులలో దాగుదురు. ఆకులలములు - వేరు వెల్లెఁకులు దిసి చెట్లపట్టలు నాకులును వస్త్రముల మాటుధరింతురు. దుష్టప్రభువులబాధ సహింపలేక యుత్తమవర్ణులు శూద్రుల సేవకులై యుందును. శూద్రులు వేదార్థము లుపన్యసింపఁగా బ్రాహ్మణులు వారిని సేవించి వారుచెప్పిన యర్థములప్రకారము తమ యాచారము సవరించుకొందురు. దేవతాపూజ మాని మనుష్యులు గోడలలోని శల్యాదులఁ బూజింతురు. ఋష్యాశ్రమములు బ్రాహ్మణాధ్యయనశాలలు తేత్రములు చెఱువులు సమాధులచే వికారము చేయఁబడును. దేవాలయములు నశించును. విష్ణుపూజ నిలిచిపోవును. ఇవి కలియుగాంత చిహ్నములు. పూలలోఁ బూలు, ఫలములతో ఫలము లెప్పుడుత్పత్తియగునో, యెప్పుడందఱు మాంసభక్షకులగుదురో యప్పుడు కలియుగ మంతమగును. గురువును శిష్యుఁడు లక్ష్య

పెట్టెడు. గురువు శిష్యునియెడ వంచకుడగును. ఆ యుగాం
తమున దిక్కులు మండును. నక్షత్రములకాంతి ఊణించును.
ఉల్కలు రాలును. ఆర్షురు సూర్యులు ప్రకాశింతురు. ఉద
యము మొదలు సాయంకాలము వఱకు రాహువు సూర్యుని
బట్టియుండును. స్త్రీలు కఠినవాక్కు లాడుచు నేడ్చుచుందురు.
నైవేరిణులై మగలను, బిడ్డలను జుపుదురు. బాటసారులు
కూడ నీళ్ళు నిడువారులేక బాటలప్రక్కలఁ బండుకొందురు.
బంధువులు మిత్రులు ధనకాంక్షచేతనే సహాయముచేయుదురు.

ఇట్టి ఘోరకాలము ప్రాప్తింపగా మరల దైవాను
గ్రహంబున మంచి కాలమువచ్చును. సూర్యుడు-చంద్రుడు-
బృహస్పతి - పుష్యము నెప్పు డేక కాలమునఁ బ్రవేశింతురో
యప్పుడు మరలఁ గృతయుగము ప్రారంభించును. అప్పుడు
శంభవ గ్రామమున విష్ణుయశుడను బ్రాహ్మణునకు విష్ణువు
కల్గియై యవతరించి స్లేచ్చులనెల్ల వధించి నాలుగు వర్ణముల
నేర్పఱచి ధర్మము ప్రతిష్ఠించును. కలియుగమున మూఁడు
పాదములు మాత్రమే ధర్మమునశించి యొక్కపాదము ధర్మము
మిగిలి యుండును గాని ధర్మము నిశ్శేషముగా నశింపదు.
కావున నప్పు డుండువారిలో శమము-దమము-శౌచము-శాంతి
గుణము లెవరియం దుండునో వారందఱు బ్రాహ్మణులుగాఁ
బరిగణింపఁ బడుదురు. యుద్ధమునందుఁ బరుగెత్తక ధైర్య
సైర్యము లెవరుకలవారై యుందురో వారు క్షత్రియు లగు
దురు. ఎవరు న్యాయముగ వాణిజ్య పశుపాలన కృషులు

చేయుచుందురో వారు వైశ్యులగుదురు. ఎవరు ఒకరియొద్ద సేవచేసి జీవించుచుందురో వారు శూద్రులగుదురు.

గీ. కలికాల సాధుత్వము.

ఏకాలమున నల్పధర్మము మహాఫలము నిచ్చునో యట్టి కలికాల మారంభింపఁగాఁ గొందఱు ఋషులు తమ సందేహమును దీర్చుకొన వ్యాసులను దర్శింపఁబోయి యాయన గంగానదియందు స్నానమాడుచుండ నొక వృక్షముక్రిందఁ గూర్చుండిరి. వారి రాకకుఁగారణము దన జ్ఞానదృష్టిచే నెఱిగి వ్యాసులు-కలిసాధువు-శూద్రుఁడు ధన్యుఁడు. స్త్రీ సాధ్వీ ధన్యురాలు. వారికంటె ధన్యతరుఁ డెవఁడు అని గట్టిగఁ జెప్పి ముమ్మాఱు మునిగి లేచి యొడ్డునకు వచ్చి యో హో ఋషీశ్వరులారా! యెప్పుడు వచ్చితిరి? ఏలవచ్చితిరని ప్రశ్నించెను.

మునీంద్రా! మేము వచ్చినకార్యము తెలిపెదము. ఇప్పుడు మీరు స్నానముచేయుచుఁ గలిసాధువు - శూద్రుఁడు ధన్యుఁడు - స్త్రీ సాధ్వీ ధన్యతర యంటిరే. అదియేమి? రహస్యము గాడేని వానియర్థము వినఁగోరెదము. అనిన వ్యాస మహర్షి యిట్లనియె.

కృతయుగములోఁ దపస్సు - బ్రహ్మచర్యము-జపము పదిసంవత్సరములు చేసిన ఫలము శ్రేతయందు నొకయేఁడు చేసిన లభించును. ద్వాపరమున నొక మాసమున లభించును.

కలియుగమం నొక రాత్రియుఁ బగలు చేసిన లభించును చిత్తశుద్ధియు స్థిరచిత్తము గలిగి ధ్యానించిన మనుష్యుఁడు కడతేలును. ఆ విధముగఁ ద్రేతయందు యజ్ఞముచేసినఁ గృతార్థుఁడగును. ద్వాపరమందు సదాచారముతోడ జేవతా ర్చనముచే యజ్ఞముచే ధన్యుఁడగును. కలియుదు విష్ణునామ సంకీర్తనము చేతనే తరించును, కలియుగమున నల్పపుణ్యముచే హెచ్చుఫలము నొందనగును. వంచనలేక కీర్తి ప్రతిష్ఠలు గోరక పుణ్యకార్యముచేయ సంకల్పించి సంతన యా కార్యము నెఱవేఱుకున్నను బుణ్యఫలము తప్పదు. పాపకార్యము చేసినఁ గాని దాని ఫలము గలుగదు. కావునఁ గలి సాధువంటిని.

కలియుగమున బ్రాహ్మణులు నిత్యనైమిత్తిక కర్మానుష్ఠాన లోపమున భ్రష్టులగుదురు. వేదము వ్రతచర్య స్వధర్మముచే నార్జించిన ధనముతో యజ్ఞముచేయుట యివి బ్రాహ్మణులకు జరుగవు. అవిగాక వారు హరివిషయము గానట్టి వ్యర్థ కథలఁ గాలము వృథాపుచ్చుదురు. భగవన్ని వేదితముగాని యన్నము తిందురు. దంభలోభాది పూర్వముగా యజింతురు. ఏ కార్యము చేసినను వారు చక్కఁగఁ జేయవలయును. పాపభోజనములందును స్వేచ్ఛానుసారము వర్తింపరాదు. అన్ని కార్యము లందును వారు విధిపరతంత్రులు. ఇంత క్లేశముచేఁ గాని వారి కుత్తమగతులు లేవు. శూద్రులకిట్టి క్లేశము లేదు. భోజ్యాభోజ్య పేయాపేయ నియతిలేదు, నిత్యనైమిత్తిక కర్మ భద్ధులుగారు. ద్విజసేవచేతనే వారు సులభముగ పంసారము ముత్తరింతురు. కావున శూద్రుఁడు సాధువంటిని. ఇంక స్త్రీలో

జారత్వము లేక మనో వాక్కాయంబులఁ బరిసేవచేసి యతనికి హితముఁ గోరుచుండిరేని తత్పతులతోడ సాలోక్యము గొందురు. మిక్కిలి కష్టించి ప్రాజాపత్యాది క్రతువులుచేసి యేమి లాభము వైశ్విక బ్రాహ్మణులు పొందుదురో యిట్టి కష్టము లేకయే యా లోకములు స్త్రీలు సాధింతురు. కావున స్త్రీలు సాధువులు ధన్యులు సుతిని అనిచెప్పెను.

ఋషిశ్వరా ! మే మీ విషయము తెలియఁగోరియే మీ యొద్దకువచ్చితిమి. మా మనోగత మెఱిఁగి ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిరి. ఇఁకఁబోయెదమని వారు పనివినిరి.

౬. పితృశ్రాద్ధము - మార్జాలబంధనము.

ఒక గ్రామంబున విద్యా ధన ధాన్య సమృద్ధిగల బ్రాహ్మణుఁ డొకఁ డుండెను. ఈయన వేదవేదాంగ షట్సాస్త్రములందు నపారపాండితి గలవాఁడు. విస్తారముగ సుక్షేత్రములను సంపాదించిన వాడగుటచే నింట గోతములకొలఁది నవధాన్యములు సర్వదా కొఱతలేక యవారిగ నుండెను ఇట్టి యీయనకు ననుకూలవతియగు భార్యయుఁ గొడుకులు గలరు. ఈయన ధాన్యసంరక్షణమునకై నాఱు పిల్లల సాఁకుచుండెను. పాడిపంటయు దండిగనుండెను.

ఈ బ్రాహ్మణుఁడు తన తల్లిదండ్రుల యాబ్ధికదినము లందు శ్రాద్ధమునకై సంపాదించిన పదార్థములను మార్జాలములు మూచూచును స్పృశించు నను తలంపుతో నా పదా

ర్థము లపవిత్రములై పోకుండవలయునని తలచి కొడుకులను బిలిచి నాయనలారా యీ దినము నా తండ్రి శ్రాద్ధము జరగ వలయును, పిల్లల నాటింటిని బట్టికొనిపోయి దొడ్డిలో గుంజ లకుఁ గట్టివేయుఁడని చెప్పచుండెను. వారు నట్లే కావించు చుండిరి.

ఆవలఁ గొన్ని దినములకు నాపండితుఁడు మరణించెను. ఆయన కుమారులు తమ తండ్రికి శ్రాద్ధము పెట్టవలసినదినము ప్రాప్తించెను. అప్పుడు వారందఱు నిట్లు లాలోచించిరి, తన జననీ జనకులు వ్రత్యాబ్ధికమందును మన తండ్రి దొడ్డిలో నాఱు బిడాలములను బంధించి శ్రాద్ధమును బ్రవర్తింపఁజేయు చుండిరి. జనకుని మార్గము పుత్రుల కనుసరణీయము గదా. ఆయన మహాపండితుఁడు. సదాచార సంపన్నుడు. ఆయనకుఁ దెలియని యాచారములు మన కేమి తెలియును. కావున మనము నాఱుపిల్లలను దొడ్డిలో బంధించియే పితృకార్యము జరపుదమని యాపండితపుత్రు లాలోచించి యాఱు పిల్లలను దొడ్డిలోఁగట్టి శ్రాద్ధము సాగించిరి. వారి కాలమిట్లు జరిగెను. ఆవల వారికి వారిపుత్రులు శ్రాద్ధము జరపుకాలము తటస్థించెను. అప్పటికింట నాఱు పిల్లలులేవు. నాలుగు పిల్లులే యుండెను. అప్పుడు వా రిట్లాలోచించిరి, మన తండ్రులు పిల్లల నాటింటిని దొడ్డిలోఁ గట్టి శ్రాద్ధము జరపుచుండిరి. ఇప్పుడు మనయింట నాలుగు పిల్లులే యున్నవే ఆఱు పిల్లలఁ గట్టకున్న కర్మహానిగదా యని వితర్కించి యిరుగు పొరుగు వారింట రెండుపిల్లలను దెచ్చి యాటింటిని దొడ్డిలోఁ గట్టి

శ్రాద్ధము జరిపిరి ఇట్లు వారు చేయుచు గతించిరి. అప్పటికి వారికి క్షీణదశ ప్రాప్తించెను. మునుపటివలె నింట విశేషముగ ధాన్యము నిలువ యుండుటలేదు. కావునఁ బిల్లులును లేవు.

ఇట్లుండ తండ్రి శ్రాద్ధము దావరించెను. అప్పుడు వారిట్లు లాలోచించిరి. తండ్రి శ్రాద్ధము వచ్చెనే పిల్లులు లేవా యెనే ఏమి చేయుదమా యని యాలోచింప నందు నపూర్వ బుద్ధిమంతుడైన జ్యేష్ఠ భ్రాత తమ్ములను జూచి యిట్లనెను. తమ్ములారా దీని కింతవిచారమేల. భార్యలేనివారు భార్యకు బదులు రవిక రొంకిని జెమ్మకొని కన్యాదానము చేయుటలేదా. విఘ్నేశ్వరపూజ చేయువారు మంటి విఘ్నేశ్వరుని బూజించుటలేదా. అట్లులే మనము మంటితోఁ బిల్లులను జేసి శ్రాద్ధము జరుపుదమని చెప్పెను మేలు మేలని యందఱు సంతోషించి మంటిపిల్లులను జేసి దొడ్డిలోఁ గట్టి యెట్లో శ్రాద్ధము జరిపిరి. వీరును గతించిరి. వీరి కొడుకులు శ్రాద్ధములు జరుపుకాలము వచ్చెను. అప్పుడు వీరిట్లు లాలోచించిరి. శ్రాద్ధమునాఁడు మన పెద్దలు దొడ్డిలో మంటి పిల్లులను గట్టుచుండిరి. కలవారు కావునఁ బెద్దల పేరుచెప్పి కూరలు-వచ్చళ్ళు-వడలు లోనైనవి దండిగఁజేసి యితరులకుఁ బెట్టి తామును గడుపారఁ దినుచుండిరి. ఇప్పుడు మన కంతటి శక్తిలేదు. పిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టుటేకదా శ్రాద్ధముపెట్టుట. దానికి లోపము లేకుండ జరుపుదము భోజనవిషయమా మన మొకరిని బిలిచి షడ్రసోపేతముగఁ బెట్టజాలము కావున మన యింటివారము మాత్రము మనకు దేవుడిచ్చినంత చేసికొని

తెందము. అని నిశ్చయించి యాటు మట్టిపిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టి తాము మాత్రము భుజించిరి. ఇట్లు కొన్నాళ్ళు జరుగ నొక బ్రాహ్మణుఁడు వారింటికివచ్చి యయ్యా మీయింటికి నేఁడు భోజనమునకు వచ్చెదనని చెప్పెను. అప్పుడా గృహస్థు “నేఁడు మా యింటఁ బితృకార్యము చాలఁ బ్రాధ్దగును” అని చెప్పెను. అట్లైన నా కింత బియ్యము బేడలు నిండు; నే నొక చోట వంటచేసికొని తెందునని చెప్పి యవి వారియ్యఁగాఁ దీసి కొని వంటచేసికొని భుజించి యా యింటిలోనే యరుఁగు మీఁదఁ బండుకొనెను. మధ్యాహ్నము కాఁగానే యింటిపెద్ద వాఁడు తమ్ములను బిలిచి తమ్ములారా నేఁడు మన తండ్రి శ్రాద్ధదినముకదా దొడ్డిలోఁ బిల్లులను కట్టివేయుడని చెప్పెను. వారు నట్టులే యాటు మంటిపిల్లులను దొడ్డిలోఁ గట్టిరి. ఆవల నందఱు నింటిలో భోజనము చేసిరి.

పండుకొనియుండిన బ్రాహ్మణుఁ డిదియంతఁ జూచి యిట్లు లాలోచించెను. వీరునేఁడు తమ తండ్రి తద్దినమనిరే నిమంత్ర బ్రాహ్మణులు వచ్చినవారు కారు. మంత్రములు పఠించిన జాడలేదు. శ్రాద్ధము నాఁటిచిహ్నముల నొక్కటియుఁ గానరాదు తండ్రి తద్దినమని దొడ్డిలోఁ బిల్లులను గట్టివేయుమనిరి. ఇదియేమియో తెలిసికొందమని యీ బ్రాహ్మణుఁడా గృహస్థులఁ బిలిచి మీ జనకుని శ్రాద్ధమంటిరే. ఏల జరుప లేదు అని ప్రశ్నించెను. అప్పుడు వారు కోపించి ఏమయ్యా యిట్లుల నెదవు? మేము తండ్రితద్దినము మానునంతటి భ్రష్టు

లమా. బ్రాహ్మణులము కామా? మాకుఁ బితృభక్తి లేదా. వలసినచోఁ జూడఁబొమ్ము. దొడ్డిలో నాఱు మంటిపిల్లులను వరుసగఁ గట్టితిమో లేదో యనిరి.

తద్దినమేమి? ఆఱు మంటిపిల్లులఁ గట్టుటయేమి? యని బ్రాహ్మణుఁ డడిగెను.

నీ వెన్నఁడు తద్దినము పెట్టిన బ్రాహ్మణుడవుగావు. కావున నీకుఁ దెలియదు. ఎద్దిన మాఱుపిల్లుల దొడ్డిలోఁ గట్టుదురో యా నాఁడు తద్దినము. బ్రతికిన పిల్లులు దొరకలేదు కావున మంటిపిల్లులఁ గట్టితిమని యా యింటి విప్రకుమారులనిరి. అతిథిగావచ్చిన బ్రాహ్మణుఁడు దీనికేదో కారణముండవలయునని యిరుగుపొరుగువారల విచారించి తెలిసికొని యా గృహస్థులను నొకనాఁ డుపవాసముంచి యావల యథావిధి తిథి ప్రవర్తింపఁజేసి పోయెను.

ఇప్పటి మనవారి యాచారములు-మడుఁగులు-ఉపవాసమునాఁటి ఫలహారములు నీ గతికే వచ్చినవి.

2. భక్తిలక్షణము.

శ్రీరంగమందు భట్టరువారని యొక వైష్ణవగురువులుండిరి. వీరియందు నపార పాండిత్యమేకాక భక్తియు నతిశయించి యుండెను. ఇట్లుండ నొకనాఁడు వీరి శిష్యుఁడొకఁడు వచ్చి స్వామీ నాకుఁ దిరువారాధనక్రమము నేర్పుడని ప్రార్థించెను. అట్టులే కానిమ్మని వారు తత్త్వ-మమంతయు

సాంగోపాంగముగ వ్రాసియిచ్చి యీ ప్రకారము చేయుచుండు మని బోధించిరి. ఆ శిష్యుఁడును దానిని గొనిపోయి దానిలో నున్న ప్రకారము చేయనారంభించెను. ఈ దేవపూజచేయుటకు మూఁడు గంటలకాలము పట్టుచుండెను. అయినను వినుఁగులేక చేయుచుండెను. ఆవలఁ గొన్ని నాళ్ళకు మరల గురువును దర్శింప శిష్యుఁడు పోయెను. ఆ సమయమున భట్టరువారు తిరువారాధనచేయు క్రమమును జూడగాఁ గాలు గంటలో వారు సర్వము ముగించుచుండిరి. వారముదినములుండి చూచినను బ్రతిదిన మట్లే జరుగుచుండెను.

అదిచూచి శిష్యుఁ డిట్లు లాలోచించెను. ఇదియేమి ? నాకుఁ దిరువారాధనక్రమము మూఁడుగంటలు పట్టునంత వ్రాసియిచ్చిరి. తాము పాతికగంటలో సర్వము ముగించుచున్నారు. వారికొక క్రమము నాకొక క్రమమా? అడుగ వలయునని తీర్మానించుకొని యొకనాడు స్వామీ ! మీరు నాకు వ్రాసియిచ్చిన తిరువారాధనక్రమము ప్రకారము జరపిన మూఁడుగంటల కాలము పట్టుచున్నది. అట్టిదానిని మీరు కాలుగంటలో ముగించుచున్నారే. అది యెట్లు? అని ప్రశ్నించెను.

అప్పుడు భట్టరువారు తోపు నీవు మాయింటికి భోజనమునకు రావలసినదని శిష్యునితోఁ జెప్పిరి. ఆయనయు నట్లే చేసెను. అంతకుముందే భట్టరువారు వంటవానితో మా కిరువురకు నేతికిబదులు వేఁవనూనె వడ్డింపుమని చెప్పిరి.

గురుశిష్యు లిరువురు భోజనమునకుఁ గూర్చుండిరి. పప్పున్న మిరువురు కలిపిరి. వంటవాడువచ్చి యిరువురకు వేవ నూనె వడ్డించెను. భట్టరువారు ముఖవికారమైన లేక సాపడిరి. శిష్యునకు మొదటిక బళము బోపలికిఁ బోయినదికాదు. భట్టరు వారు తక్కిన వ్యంజనము లన్నియు వేవనూనెతోనే భుజించి మజ్జిగ వేయించుకొనిరి. శిష్యుఁడు మొదటి క బళమైన నోర నుంచుకొనక గ్రుడ్లు మిటకరించుచుండెను. అప్పుడు భట్టరు వారు శిష్యునివంకఁ దలయెత్తిచూచి యేమి? యట్లు కూర్చున్న వాఁడవు. సాపాటు చేయరాదా యనెను. “వంటవాడు వేవ నూనె వడ్డించెను. తినలేక యున్నాను” అనెను. ఏమి వడ్డించి తివిరా యని భట్టరువారు వంటవాని నడిగిరి. బంతిలోఁ బక్షము పనికిరాదని మీకు వడ్డించినదే యాయనకు వడ్డించితి నని వాడు బదులుచెప్పెను. అప్పుడు భట్టరువారు శిష్యునితో నిట్లనిరి.

నాయనా! నీకు మనస్సు తిను పదార్థములపై నున్నది. కావున నిది రుచిమంతమని యిది సువాసనయని యిది దుర్వాసన యని నీకుఁదెలియుచున్నది. నాకు మనస్సు భగవంతునిపై నున్నదికాని తిండిమీఁదలేదు. ఆ కారణముచే నేమి తినుచున్నానో తినునది యెట్టి రుచి వాసన గలవో నాకుఁ దెలియ లేదు. మనకిరువురకు భేదమింతయే. నాకు సర్వకాలసర్వావస్థల మనస్సు భగవంతునిపై నుండుటచే నేను దిరువారాధనచేసి మేలులేదు చేయకున్న దోషములేదు. జపతపోనుష్ఠానములు స్నానసంధ్యాది నిత్యనైమిత్తిక కర్మములు మనస్సు భగవం

తునియందు నిలుచుటకై చేయు సుపాయములేకాని యితర ములు గావు. మనస్సు భగవంతునియందు నిలుకడ నిలుచు వటకు నవి కృత్యములు. ఆవల జేయ బనిలేదు అట్టే నను నేను బొత్తిగ మానితినేని మీ యట్టివారు తత్వమరయలేక మా గురువులవారే తిరువారాధన చేయుటలేదే నేనేల చేయ వలయునని మానుదురు. ఆ కారణమున భ్రష్టు లగుదురు. కావున మీరు చెడకుండుటకై మేము చేయవలసి యున్నది. సర్వకాల సర్వావస్థల నీ మనస్సు భగవంతునిపై నెప్పుడు స్థిరముగ నిలుచునో యప్పుడు నావలెనే నీవును జేయ వచ్చును. ఈ లోపల మానితివేని చెడుదువునుమా యని హిత ముపదేశించి పంపెను.

౮. కామము-భక్తి-లీలాశుకుండు.

లీలాశుకుం డను బ్రాహ్మణుండు పూర్వవయస్సున మిగ్గుల వేశ్యాలంపటుండు గుణవతి-రూపవతి-శీలవతి యగు నతనిభార్య కన్నుల వేడినీరు ధారలై కాటఁ బైటచెటఁగు నేలఁ బటుచుకొని భర్తయొల్లని నాకుఁ దల్లి! సీతకువలె నీవే దిక్క-ని యామెను గొంగిలించుకొని యశావనము వనమునఁ గాచిన వెన్నెలయైపోవ రాత్రులందుఁ బరుండఁ దాను వివాహ కాలమునఁ దన భార్యకుఁ జేసిన ప్రమాణము వటదంగలిపి పశువులతోను వేశ్యలతోను రమించువాఁడు ప్రాజాపత్య వ్రతముఁ జరింపవలయునన్న నూక్తి మఱచి, వేశ్య సత్సాన

కునుమమువలె వర్జనీయును సారోక్తి తలచుక. కన్నవారి
యెంగిళ్ళకు మూకుడైన వేశ్యవాతెట తనపాలికి గండకత్తెర
యని యెంచక, “కలకంఠకంఠి కన్నీరొలికిన సిరి యింటనుండ
నొల్లదు సుమతీ” యను సుమతి వాక్యమును మతినిలువక
సదాచారము వదటఁ గలిపి, వార స్త్రీ హృదయములు విష
సదనములనియు వారి మాటలుమాత్రము తేనె తేటలనియు,
సింగారములు కారాగారము లనియుఁ దలచుని నీచునికంటె
బాపాత్ముఁడు వ్యర్థజీవి, యిహపరలోక దూరుఁడు, అవిశ్వస
నీయుడు, దురాచారుడు, మఱియెవఁడు.

చ. వివర డని రోయ, రంధుండని పింగరు, తుండలుడంచు గేలిగాఁ

గొనరు, వికర్ణుఁ డంచుడగఁ గూయరు వామసుఁ డంచుఁ బోరు, దు
ర్మనుడని పాయ, రజ్జుడని మానరు, నిష్ఠురరోగపీడితుం
డనరు, కునిష్ఠుఁ డంచుఁ జెడనాడరు భోగిను లరవంతునిన్.

అనుట స్ఫురణకు రాసీయక తమ యశావన ధనము
లను వేశ్యయ నెడు మదనజ్వాలయందు హోమముచేసెడు మతి
హీనునకు మంటయుందుఁ జొఱఁబొలు మిడుతకు భేదమేమి ?

చ. తలపుల్ చిచ్చులు, మాటలు జ్వలనుధా ధారల్ విభుండైన బు
వ్విలుతున్ మెచ్చర, యన్యులన్ కలతురే, విశ్వాసముల్ లేవు, క్రూ
రల పొత్తున్ బఱిసైనఁ జంపుదు రధర్మల్ నిర్ణయల్ సంచలల్
వెలయాండ్రెక్కడ? వారి లేబరము లా వేదాంత సూక్తంబులే.

యను భాగవతసూక్తి ముక్తాఫలంబున రక్తిలేనివాఁడు
ముక్తియం దాసక్తి లేనివాఁడేకదా?

ఉ. చీడటి తప్పునం బగులచేడియలన్ రమించి మాతీకా
 లోకము మాట తీపులకు లోపడి భీత్యభీమాన లజ్జలన్
 నోకడఁబెట్టి ప్రాణమొకపోకకుఁ గైకొనకుండు సాహసుల్
 పైకొని చేరి త న్నుభయపార్శ్వములం గడుభక్తి గొల్చిరాన్.

లోకసంచారము గావించు నించు విలుకాని సేవించు
 క్రించులలో లీలాశుకుండును జేరి చిత్రామణియను వేశ్యచేతి
 లీలాశుకమై కాలము ద్రోయుచుండెను.

అతఁడు మంచు ముంచినను. వానలు దోనెలంత ధార
 లైనను, బిడుగులుపడుచు న్నను భీమనదిని దాఁటి యావలి
 మొడ్డననుండు చిత్రామణి యింటికిఁబోని రాత్రిలేదు. ఏకాద
 శులైనను శివరాత్రులైనను, బర్హములైనను, మాతాపితృ
 శ్రాద్ధంబులైనను, జింతామణితో రమింపని రేయిలేదు.
 ఇట్లుండ నొక యంధకార బంధురంబైన రాత్రియందుఁ
 బాములు వ్రేలాడఁగట్టినట్లు ధారలు రాలుచుండెను. ఉఱుము
 లుఱుముచుండెను. గర్భిణుల గర్భములు స్రవింప భీగువుల
 గుండెలు పగులఁ బిడుగులు పడుచుండెను. రణమునకై పోవు
 శూరునివలె, మరణమునకై పోవు పరీతకాలునివలె, కాను
 రణమునకై యతఁడు పయనింప సమకట్టి ముసుగుపెట్టి
 చక్కఁబోయెను. అప్పటికి భీమరథి పొంగి రెండొడ్డు లొరయ
 భీమవేగంబునఁ బాటుచుండెను. కన్ను కుట్టుకున్నను ద్రోవ
 కానరాదయ్యెను. మెఱపుల మెఱగుల దెఱపిచూపు నిరులలోఁ
 పోయినదే త్రోవగాఁబోయి యా నదీతీరముఁజేరి దాఁటుట
 యెట్లాయని యాలోచించుచుండఁ దళుకని మెఱుంగు మెఱుంగు

దానున్న చోటనాక మొద్దువలె నేదో మొకటి కనరా
నదియే తెప్పకొయ్యయని తెలుచి యాపాపాసికాగ్రణి దానిపై
నెక్కి యెట్లాట్లా చానిభార్య ముగ్ధకమాత బలమున నావలి
యొడ్డుచేరి చూడఁ వా నెక్కి వచ్చిన యది ముసలిగాని కొయ్య
మొద్దుగాదని తెలిసికొనెను ప్రవాహము పాలై పోకుండుట
కును, మొసలివాతంబుక కండుబుల భగవంతుని స్మరింపక,
భగవత్కృపయని యైచఁ దలంపక కామాంధకారమున
మునిగి యుండువానిని వెలిచీకటి యేమిచేయఁగలదు కావునఁ
దెంపరియగు నాకాముకుండు దరిచేరిన ప్రియురాలి కౌగిటఁ
జేరితిని, ధన్యుడ నై తిని తనయందు నాకెంత వలపుండునది
నేడుగదా నా ప్రియురాలు కాంతామణియైన చింతామణి
యెఱిగి నా పాలికఁ జింతామణియై యత్యంత సౌఖ్యముం
గూర్చు. ప్రియురాలికై ప్రాణమియ్యలేని వాని కామమొక
కామమా. మోహమొక మోహమా. వలసొక వలసా?
యని యామూఢుండు దన్నుదాను జ్ఞాఘించుకొనుచు జీక
టిలోఁ బోయిపోయి చింతామణి భవనముఁ జేరెను. ఆహా
కామమొత బలిష్ఠమైన వ్యాధియోకాని కన్నులు కానరావు.
కానవచ్చినను నొకపదార్థము మఱియొక పదార్థముగాఁ గాన
వచ్చును. వీనులు విసరావు మతిబలము తగ్గును. కామజ్వర
బలమున నోటిరుచియుఁ జచ్చును. కులాభిమానము ఆత్మగౌర
వము చెడును మాతాపితృ భార్యలు ద్వేష్యులగుదురు తన
యగారమే తనకుఁ గారాగార మగును. సరకమార్గమైన లంజ
యిల్లు స్వర్గముగఁ దోచును. కామమే క్రోధమునకుఁ దల్లి.

క్రోధమువలన సమ్మోహము జనించు. సమ్మోహమువలన స్మృతిచెడును. స్మృతి చెడుటవలన బుద్ధి నాశనమగును. బుద్ధి నాశమువలన సర్వవిధముల నశించును కావున నే మనుష్యులకుఁ గామమువంటి శత్రువులేడు. కామమును జయించి నవాఁడు ముల్లోకములను జయించును.

ఇట్లా కామదాసుఁడు చింతామణి సదనంబుఁ జేరి చూడఁ గవాటంబులన్నియు బంధింపఁబడి యుండెను. అప్పుడా విటుఁ డిట్లాలోచించెను. ఆహా నా ప్రియురాలెంత నిర్దయురాలో చూచితివా? నే నెట్లులైన వచ్చెదనని యెఱిఁగి యెఱిఁగి యీ తెఱవ యొకవాకిలి యైనఁ దెఱచి యుంచదయ్యె. నాచే లంచములుగొను నొక పరిచారికయైన నాకై యెదురుచూచు చుండదయ్యె. దీపమైనను గానరాదు. తలుపెంత తట్టినను మాఱుశబ్దము లేదు. ఏమిచేయుదును. అని తలపోసి మరల నిట్లు చింతించెను.

నిర్దోషురాలియందు దోషమెంచు నేనే పరమ దుష్టుఁ డను. దానియందేమి దోషము గలదు. అర్థరాత్రము దాటెను. కన్నులు గానరాని చీకటి. వర్షమా బిందెలతోఁ గ్రుమ్మరించి నట్లు సంతత ధారాపాతము. గాలియా ప్రలయ ఝంఝా మారుతమువలె వీచుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో మనుష్యుడగు వాఁడెవ్వఁడెఱుదాఁటి చిమ్మచీకటిలో పచ్చునని నమ్మ వచ్చును? నన్ను బదుగురిలోఁ బదునొకండవవానిఁగా పెంచెనుగాని తనయందు నాకెంత ప్రేమ యుండునది యాలో

చించినదికాదు. నేనెంత పిలిచినను దలుపు తట్టినను నీ గాలి వానలో గాఢనిద్రయం దుడువారికెట్లు వినవచ్చును. అట్లని యింతదూరమువచ్చి యూరకుండవచ్చునా? యని యా మేడకు నాలుగువంకలఁ దిరిగి యొకచోఁ గిటికీనుండి వెలుతురు కాన వచ్చుటయు నా మార్గమున లోపలికిఁ బోవ యత్నించి యందుఁ జేతితోఁ దడవఁ ద్రాడువలె నొకటి చేతికి దొరకెను. దానిఁ బట్టుకొని యెక్కి పై మేడకుఁబోయి దీపమువెలుతురునఁ జూడ నది త్రాడుగాదు. పెనుఁబాము. వీడు తోఁక పట్టు కొనఁగానే యక్కడనుండి పడుదునను భీతిచే నది గట్టిగ పడగతో నినుపకమ్ములఁ బట్టుకొనెను. వీడు లోపల దుముకఁ గానే తనకుఁ బ్రాణగండము తప్పెనని యది పాటిపోయెను. ఆ పామునుజూచి దైవకృపవలన నా ప్రియురాలికి నా భాగ్య మునకు నా పరదేవతకు గండముతప్పెను. నేను రాకున్న నా సతీరత్నమును నా విసపు పురు గేమి చేసియుండునో ఈ మూఁడవ సాహసముచేతను నా వల్లభ న న్నెక్కువగఁ బ్రేమించును.

అని సంతోషంబున నుస్సొంగుచుఁ బోయి శయ్యా తలంబున నుఖనిద్రచేయు నా * పురమండనముపై చేయి వైచెను. అది యులికిపడి లేచి నీరుకారు మేనితో యమ కింకరుఁ గన్న పాపాత్మునివలె గడగడ వడకుచున్న యా బ్రాహ్మణకుమారుఁ జూచి కట్టుకొన వేఱు వస్తుమిచ్చి కూర్చుండఁ బెట్టుకొనెను. అప్పుడా పడఁతితోఁ నిట్లునుడివెను.

* పురమండనము=వేశ్య.

ఓ ప్రీయూరాలా! నీవెంతటి నిర్దయురాలవు. నిర్దోహవు. వలపులేనిదానవు. ఇట్టి కానుచీకటిలో గాలివానలో నా ప్రీయుడు పచ్చునుగదా. వేచియుందమని తలఁపవై తివిగదా? వాకిలియైన దీసి యుంచవై తివిగదా. వాకిట దీపమైన బెట్ట వై తివిగదా. నేను బ్రక్క-న లేకున్న నీ కెట్లు నిద్దురవచ్చెను? కన్నులెట్లు మూతవడెను. నీకై నే నెంతసాహసముచేసి వచ్చితినో యెఱుంగవై తివిగదా?

చిన్నుచీకటి - గాలివాన - ఒడ్డరసి పాటు సదీప్రవాహము-మొసలితెప్ప-సర్పరజ్జువు నని తన పడిన ప్రయాసము-చేసిన సాహసము లన్నియుఁ జెప్పి నా పుణ్యోదయమెట్టిదో నీ ప్రాణము రక్షింపఁ గలిగితిని. నిన్నుఁ గన్నారఁ జూడగలిగితిని. చిలుకపలుకులవంటి నీ ముద్దులపలుకులు వినఁగలిగితిని నిన్నుఁ గాఁగిలింపఁ గలిగితిని. ఈ రేయి వ్యర్థముపోకుండఁ జేయుటచే భగవంతునకు నాయందుఁ బరిపూర్ణానురాగము గలదని యెఱింగితినిని న్యాయ్యనిష్ఠురములాడెను.

అప్పుడు గుణవతియు సుమతియు సత్సాంతయు నగు నక్కాంత యా బ్రాహ్మణునితో నిట్లనియె,

బ్రాహ్మణోత్తమా! నాయందలి పీప్రీతి యద్వితీయము. సందేహములేదు. నా ప్రాణ సంరక్షణముఁ గావించిన వాఁ డగుట నేను నీ పట్ల సర్వదా కృతజ్ఞురాలనై యుండుదానను. కాళరాత్రివంటి యిట్టి రాత్రి మనుజుఁ డెవ్వడు పుట్టాడును? నీ వెట్లు రాగలవని తలంచుటఁజేసి నేను గాచి

యుడమి నా తప్పే. నమస్కరించెద తమింపుము. నేను సామాన్యనగుట ధనముగల యుడఱ సొత్తు నగుదునుగాని నే నొక్కని సొత్తుమాత్ర మెప్పుడునుగాను. నేను వెలియాలి నగుట తలఁపవా? నేను గృహిణినా? నా మెడను మంగళ సూత్ర మెవ్వఁడైన నీవు నా సొత్తని కట్టెనా? అగ్నిసాక్షి కముగ ధర్మార్థకామముల నిన్ను సతిక్రమింపనని యే మగవాఁడైన నా నిషయమునఁ బ్రమాణము చేసెనా? అట్టి నీవే బ్రాహ్మణుడవయ్యు శూద్రునగు నాతో రమింపవచ్చితివికదా? అయ్య విప్రోత్తమా? నీపై జాలిపుట్టి చెప్పుచున్నదానను. అన్యథా తలఁపకుము. నామాటలు చెవియొగ్గి వినుము. తత్త్వము కనుము ఇంత ప్రాణగొడ్డమైన కార్యములు చేసి వచ్చితివికదా. దేనికై వచ్చితివి? నీకైయని యందువా? నాయు దుండుదేనిపై మోహముపడి వచ్చితివి? నా ముక్కు మీఁద మోహమా? ముఖముమీఁద మోహమా? నాచేతులపై మోహమా? నా కాళ్ళపై మోహమా? నా చర్మముపై మోహమా? కాదుగదా. నా మూత్రపాత్రముగదా నిన్నింత ప్రాణాంతక కార్యము చేయఁ బ్రేరించినది? అది నీ కియ్యఁగలది యేమాత్ర సుఖము? ఆ సుఖము తుణభంగురమేకదా? శాశ్వతము కాదుకదా? ఇంతకు నది సుఖమా? గజ్జి లేచినవాఁడు దురదలై గీటుకొను సుఖమునకు దీనికిఁ దారతమ్య మెంతో చెప్పెదవా? మోహకారణమున దానిని నీవు సుఖమని భ్రమించెదవుకాని వాస్తవముగ సుఖము గలదా యని సంగమవేళ నాలో చించిచూడుము. గుట్టురట్టుగను. ప్రత్యక్ష

ముగఁ జూచిన సర్వాసహ్యమై, పాపకార్యములకు బ్రేరకమై
యుండుటచేఁ గదా స్త్రీలు దానిని గుడ్డల మడతల గప్పి
పెట్టుట అట్లు గాకున్నఁ గన్నులు లోనగు వానివలె నేల
బహిరంగపరుపరాదు? గుడ్డవిడిచిన మానముపోవునన నేమి
యర్థము. సర్వాసహ్యమైన దానియన్నరూపు దెలిసినయెడ
దానిపై గౌరవము తగ్గును. రహస్యము వెలువడుననియేకదా?
ఆవల దాని నెవఁ డాసించును? పురుషులు దాని నాశింపరేని
స్త్రీలగతి యేమి? కావుననే యీ దాపరికము. అటుగాక దాని
యందు గుణము సుఖము గలవనియే యంగీకరింతునుగాని
యట్టిది నీ భార్యయందు లేదా. దానికి దీనికి నేమైన భేదము
గలదా? ఇది యిచ్చు సుఖ మది యియ్యజాలదా? ఇంత
సాహసముచేసి యిన్ని గండములు తప్పించుకొని వచ్చితివిగదా.
నడుమఁ బ్రాణాపాయమై యుండినఁ దొలుత నీ గతియేమి?
ప్రాణాంతకాలమున దేనిని స్మరింతురో యా జన్మమే వచ్చు
నని ప్రమాణము కలదుగదా. మనస్సంతయు దీనిపైనుంచి
ప్రాణమువిడుచు నీవు మఱుజన్మంబునఁ దీనియందుఁ గ్రిమి
యయియేకదా పుట్టుదువు? రామరామ! మనుష్యునకు నందు
బ్రాహ్మణునకు నింతకంటె నికృష్టదశ వేఱొందుండునా?
పాపము చేసినవాడవు నీ వనుభవించు టటుండనిమ్ము. నీచే
భరింపఁ బడవలసిన దగుటచే భార్యయై ధర్మార్థకామముల
నన్ను విడువనని నీవు చేసిన ప్రమాణమునమ్మి, నీ కర్థాంగ
లక్ష్యియై, నీ సుఖదుఃఖములను సమానముగఁ బంచుకొని,
నీ సుఖమే తన సుఖముగను, నీ దుఃఖమే తన దుఃఖముగను

నెంచుచు, నీ కూర్ధ్వలోక సుఖములఁ గలిగించు పుత్రులఁ గనవలసినదై యుండు నీ భార్యగతియేమి? నీ భార్య సమస్త సుఖములు నీతో సరిగదా, నీకై త్రెంచునది నీ భార్యయేగదా. నీ యనంతరము నీ భార్య పరులయింట దాసికదా? ఎంతటి యల్పసుఖమైన నాశించు నదృష్ట మామెకు లేదుగదా? తుదకు రెండుపూటలఁ గడుపునిండఁ గుడుపును లేదుగదా. ఊణమునకు బూర్వ మామె యెదురుగ వచ్చిన శుభ శకున మని సంతోషించువా రావల నవశకునమని యిహడింతురు గదా. నిన్ను నమ్మి నీ భార్య యైనందున కిట్టి యధమస్థితి నీ వనాలోచితముగ దుర్వ్యాపారముచేఁ గలిగింపవచ్చునా? అది పాపకార్యము కాదా, నా కేమి? నీవు పోయిన నీయట్టివారు నూర్వురు వత్తురు. వేఁకటినిలిచిన యకావనము చెడునని మేము చేయు భూణహత్యలలో నీకును భాగము కలదుకదా. మా సంసర్గమున సంతానము గాంచితివేని నీవు శూద్రుండవే కదా. అట్టిసీకు నీ భార్యయందు సంతానము గలిగిన యెడల వారు ఛండాలురేకదా యగుదురు. నీకై నీయింట నీభార్య గార్చు కన్నీటిబొట్టు లనుకొనకుము. నరకమున నిన్నుఁగాల్చు నగ్నికణము లనుకొనుము. అటుగాక నాకై నీవు ప్రాణ మిచ్చిన నీకేమి పేరా ప్రతిష్ఠయా? బ్రతికినన్ని దినాలు బ్రతికి బోగముదాని పుచ్చనఁ జచ్చెనన్న సామెతయే కదా నిజ మగును. పక్షికై దేహమిచ్చిన శిబివగుదువా? నీతక్తై ప్రాణ మిచ్చిన జటాయువగుదువా? ఇంద్రునకు దేహము క్రోశి

యిచ్చిన కర్ణుడవగుదువా? పాపమునకై ప్రాణమియ్యఁబూనిన జీమూతవాహనుడ వగుదువా? దేవతలకై చచ్చిన దధీచి వగుదువా?

అయ్యా ! నీవిషయమున నామనస్సు మిగులఁ బరితాప పడుచున్నది. కావున హిత ముపదేశించెదను. నీవు శాస్త్రము లన్నిటిని జదివితివి. వేదముల వల్లించితివి. మంచివంశమునఁ బుట్టితివి. ఆలోచించి చూడుము. నీవీమోక్షమున మోక్షము లేదు. నీయం దొక యమూల్య వస్తువుగలదు. అది ప్రేమ అందు నీయందుండునది యనన్యప్రేమ. అనన్యప్రేమయే భక్తి. అనన్య ప్రేమవలననే ముక్తి అయినను నీ యనన్యప్రేమ భగవంతునియం దుంచవలయును. ఈప్రేమ ప్రాకృతపదార్థములం దుంచితివేని ప్రకృతి మండలమందే సంసార శృంఖలా బద్ధుండవై యల్లాడుచుందువు. అప్రాకృతవస్తువునం దుంచితివేని ప్రకృతి కఠీతుడైన భగవంతుని సన్నిధానముఁ గాంతువు. నీయందు నాకుఁ బ్రేమ జనించుటకు నీ సౌందర్యము కారణ ముండువా? అటయిన నా కీ సౌందర్య మెందుండి వచ్చెను? లోకములోని సౌందర్యమునంతయు మూటకట్టి యొకచోట నుంచినను భగవంతుని సౌందర్యమున నొక న్యర్బుదాంశమైన నగునా. ఆయన సౌందర్య లేశచ్ఛాయగల నేనే సుందరి నయినచో పుంసాం మోహనరూపాయ యన్నట్లు మహా యోగీశ్వరుఁడు స్థానివునైన శివుని సాక్షాన్మథ మన్మథుఁడు, మోహింపజేసిన సౌందర్యము గలవాఁడు జితేంద్రియులైన మహామునులును గౌగిలింపఁ గోరిక కలిగించువాఁడు నైన

నారాయణుఁ డెంతసుందరుఁడై యుండవలయును? ఆయన ప్రేమైక సాధ్యుఁడు. అట్టిప్రేమ నీసాతైయుండ నీవు కోరినచోఁ బ్రయత్నించినచో నీ కాయన తన దివ్యమంగళ విగ్రహమును గనిపింపఁ జేయకుండునా? పైవన్నీయ పూసిన పేడబొమ్మకు నాకు భేదమేమి? పైవన్నియ మాత్రమేకాని లోపల నేమున్నది? మలము-మూత్రము-ఎముకలు-మాంసము నెత్తురు-క్రొవ్వు-ఇవియేకదా వీనిని వేఱు వేఱుఁ జూడుము. సుందరములా? ఇట్టి మలభాండముపైఁ బ్రీతినుంచిన వగు లాభమేమి? కాముఁడు రాముఁడు నొకచో నుండరు. ఆ కామమైనను ధర్మవిరుద్ధమైన యెడల నంత కీడు లేకుండునేమో కాని ధర్మవిరుద్ధ చరిత్రలమగు మా యుదుంచినఁ గీడుకాక మఱి యేమి మూఁడును. లంజ శబ్దమునకు సర్థమేమో యాలోచింపుము. ఎట్టి కర్మ చండాలునకైనఁ గానునకై మానమమ్ము మాబ్రదుకొక బ్రతుకా? మావలన నెంద టారోగ్యహీనులై శవప్రాయులై, నిర్ధనులై, సుఖమారులై యల్లాడుచుందురో యెఱుంగవా? ఎన్ని కుటుంబములు మావలన నాశము లయ్యెనో లెక్కింపఁ గలవా? మావలన దుఃఖ మనుభవించు కుల సతుల కన్నీళ్ళు కాలించిన నేడు-కాదుకాదు పదునాలుగు - మహాసముద్రము లగునేమో. దంధనమగు ధనమునకై మేము చేయని పాపకార్య మేదిగలదు? మందులు పెట్టుదుము-చంపింతుము-ఇంక దక్కినకార్యముల లెక్కయేల?

పతివ్రతల పాతివ్రత్యము రక్షించుటకై మా కీ వృత్తి పూర్వులు నియమించిరి. నీచజాతి స్త్రీలమగుట మానమునందు

మాకు లక్ష్యము లేదు. కామము దుర్నివార్యము. భార్యల గోలుపోయి మరల వివాహము చేసికొన సాధ్యపడని విధములును, రోగులు-సంఘలు-లోనగువారు వివాహ యోగ్యులు కాకున్నను గామము నణఁప శక్తిగలవారగుదురా? అందు ధనమున్నచో వారు కామము నణఁతురా? కామము దుర్నివార్యముకదా. అట్టివారికిఁ గామముదీర్చు మాయట్టి స్త్రీలు లేకున్న సుసారములుచేయు కులసతులను, విధవలను, బుట్టినింట దీర్ఘ కాలముండు నాఁడుపడుచులను, రోగుల భార్యలను, దరిద్రుల దారలను, కుమావుల పెండ్లాలను, స్వతంత్రులను మఱియు నిట్టివాగిని ధనాశఁకూపి చెఱుతురు, అట్టివారిపై వారికి మనస్సులు పోకుండుటకై యేవేవో సాగసులు చేసికొని తిరుగు చుండుము. మేము ధనదాసికలము వారు కామదాసులు ఈవిధముగఁ గులాంగనలు మాచే రక్షింపఁబడుచున్నారు. ఇంటికి మలమూత్రవిసర్జనమునకై దూరము పోలేని వారికి దొడ్డి యెట్టిదో జనసంఘమునకు మే మట్టివారము. అట్టి దొడ్డి లేకున్న నిల్లంతయుఁ బీతిరి దొడ్డియగునట్లు మేము లేకున్న కులస్త్రీలందఱుఁ గులటలే యగుదురు. కాముకులు తత్కాల కంఠాతి నివారణార్థమై ముమ్మాశ్రయింతురుగాని నిజమైన వలపు వారికినిలేదు. మాకునులేదు. నీ వట్టి వాఁడవు గావు. కావున నీవు చెడనొల్లక హిత ముపదేశించెదను. భక్తులయం దుండవలసిన యనన్య ప్రేమ భయ లజ్జాభిమాన ప్రావృతయుఁ జిత్తై కాగ్రత్వము - మైత్రి-కరుణ -ధృతి లోనైన గుణములు నీయందును గలవు. ప్రేమగుణమును నాయందు

నుండి తీసి భగవంతుని యందుంచితివా నీవు పరమభక్తుడవై వెలసెదవు. మధురభావము కృష్ణసంబంధులగు నీ చిత్తవృత్తికి దగినమూర్తి శ్రీకృష్ణుడే. ఇన్ని సువత్సరములు వ్యర్థపడిచితివి. చాలును-దేహము శాశ్వతముగాదు. సంసారము దరించు మార్గము వెదకుము.

చ ధృతిగొని రోగముల్ జరయు దేహము నొంపక మందె, యింద్రియ ప్రతిహతి లేకమందె, తన ప్రాణవిరామము రాకమందె, పండితజను డాచరింపదగు తీవి బ్రయత్నము ముక్తికిన్ మహా ద్ధతశిఖి నిల్ల కాలుతఱి దాలిమి నూతులు ద్రవ్యవచ్చునే.

ఉ. అయువువీచి చంచలము, యావనమల్ప దినోచితంబు, పుష్పయుధకేళి జన్య సుఖ మస్థిర, మర్మము వాంఛవోలె సాపాయము, భోగముల్ మెఱపు లట్ల భ్రమించి భవాభిలంఘనోపాయము బ్రహ్మచింతనము బాయక నేయుడు సజ్జనోత్తముల్.

చ, కడు వెఱపించుదున్ ముదిమిగద్దటి బెబ్బులి మాడ్కి నున్న, దెక్కుడు పగదాయలంబలె దెగుళ్ళు శరీరము నొంచుచున్న వెప్పుడు జను భిన్నకుంభ జలముంబలె నాముపు లిట్టులయ్యు డారడుగక మానవుల్ దురిత మెలి నొనర్చుచున్న వారహో.

అనుభర్తృహరి వాక్యములు స్మరణీయములుగావా? నీతివాక్య స్మరణము లటుండనిచ్చి మనకు బ్రత్యక్ష దర్శనమైన దాని నాలోచింతము. మనము భోగములని తలంచు నీచీకటి పరువులెన్ని దినములు? యావనము శాశ్వతమా? ఇదిగో మామిడి పండ్ల కాలమువచ్చెను. ఇదిగో మల్లెపూల కాలమువచ్చెను. ఇదిగో వెన్నెల రాత్రులు వచ్చెనని పంజోషింతుమే కాని

యొకసారి వచ్చినది మఱియొకసారి వచ్చులోపల నెంత కాలము పోయెనో యాలోచింపవలదా ప్రతి సంవత్సరము మూఢులు జన్మదినమని పుట్టినదినమని పండుగలు చేయుదురు. అంతియకాని యొక సంవత్సర మాయువు వ్యర్థముగఁ బోయెనని యాలోచింపరుగదా. నిజముగా నది బుద్ధిమంతునకు దుఃఖదినము. ఒక్క సంవత్సరకాలము వ్యర్థము పోయెగదా. భూమిమీదఁ బుట్టి మనమేమి పురుషార్థము సాధించినట్లని విచారపడవలసిన దినము. అదిగో సూర్యుడు పుట్టెను, అదిగో సూర్యుడ స్తమించెను, అని లోకులు సంతోషముతోఁ జాతురేకాని తమ యాయువులో నింతకాలము పోయెనేయని తలఁపరు. సూర్యుఁ డెన్నియో లక్షల యోజనము లొక్క నిమిషమున నేగునంట అట్లనిన నేమియర్థము. అంతవేగముగ మన యాయువు పోవుచున్న దనియొకదా.

యశావనము శాశ్వతమా? బాల్యముపోయి యశావనము వచ్చినట్లే యశావనముపోయి వార్ధకమువచ్చుట సత్యమేకదా. తలనరసి దంతములురాలి, దేహము ముడుతలుపడి, కనుల పొరలు గప్పి, కంఠమునఁ గఘము ప్రబలి, దగ్గు-వగర్పు పుట్టి కేలనూతకోల కొని, యడుగులో నడుగు పెట్టుచుఁ గడు పారఁ దిని కన్నార నిద్రించు కాలము పోవఁ జూపున కేకారు వారిని నెందఱఁ జూడము. వారిని జూచి నేర్చుకొనవలసిన దేదియు లేదా? ఇంతకు సంతకాలము వచ్చువఱకు జీవితముని యేమిసమ్మకము, కానరాని యా లోకమునకుఁ బోవుటే

నిజమైనచో దారి బత్తెమైన మనమేమి కట్టుకొన్నట్టు? మన బత్తెము మనకొంగున లేకున్నఁ బరలోకమున మనకెవరిత్తుదు?

ఎప్పుడో యేమోవచ్చునని యిప్పుడే భయపడి సుఖము మానును నెదవా యందువేని యేదిసుఖము? అది నిజముగా సుఖమా? మన యాలోపితమా? లేక భ్రమయా యాలోచింపుము. రతివేళఁ గ్రీడించునపుడు నిజముగా దీనియందు సుఖముకలదా? ఇది సుఖమా? ఎట్టిసుఖము? రొంజిగజ్జి గలవాఁడు వేడినీళ్లు పోసికొనుచు వాఁడి గోళ్ళతో గీయు నప్పటిసుఖమునకు దీనికిఁ దారతమ్య మేమాత్రమో విమర్శింపుము.

చ. స్తనములు మాంసపిండములు చక్కనిబంగర మండలంచు నా ననము కఫాలయంబు తుహిన ద్యుతితుల్య మటంచు మాత్ర భాజన జఘనస్థలంబు కరిచారు శిరస్సమమంచు, గామినీ జనమలినాంగముల్ సుకవి ఛాతురి వర్ణనకెక్కి నిమృహిన్.

మ. మలభూయిష్టపుఁదోలు బొమ్మయగు కొమ్మంజూచి విద్వాంసుఁడుం బులినశ్రోణి, మనోహరస్తని, నవాంభోజాస్య, నీలోత్పలాక్షి, లతాతన్వి, యటంచుమత్తుడగు హర్షించున్ రమించున్ భళి భళియంచున్ వినుతించు మోహవికృతుల్ భావింపఁగాఁ జిత్రముల్.

చ. ఆల సెల కామినీ వదనమై జనియింపఁగలేదు కల్వలున్ సెలఁతకుఁగన్నులై యునికినికిముగాదు కడానిచే నొడల్ వలనుగఁ జేయలేదు కవివంచిత మానసుఁడై వివేకియున్ మలమలినాంగనా తను సమాశ్రయిండ్డై విహరించుమందతన్.

అయ్యా యీ భర్తృహరి నూక్తులు సత్యములుగావా? ఇవి నీకుఁ బ్రమాణములుగావా? ఇవి నీయం దెంతవఱ కన్వయించునో చూచుకొనుము. తాఁజెడ్డ క్రోఁతి వనమెల్లఁ జెఱచినట్టు దుష్కవి తాను జెడుటయేకాక యసత్యములాడి యితరులను జెఱుచుచున్నాఁడు, నా కహితమైనను నీహితముగోరు దాననగుటచేత వేశ్యను గావున సిగ్గుపడిచి నీకు హితముపదేశించెదను వీనులు విచ్చివినుము-కన్నులు దెఱచి చూడుము. మనస్సు విచ్చి యాలోచింపుము, నిజముగా తొమ్ములు మాంసపిండములో బంగరుకుండలో పరీక్షింపుము, ఒక కవి స్త్రీల కుచములు కుండలనఁగా వేత్రాకఁడు గుండుల నెను, మఱియొకఁడు కొండలనెను. ఇంతకంటెను భ్రాంతచిత్తులు వేత్రాకరుందురా? ఇట్టి భ్రాంతచిత్తులవాక్యములు నమ్మికామమత్తులగ్గు వారెంతటి యున్నత్తులోకదా.-ఇట్టివి తమకును రెండండములు కలవుకదా వానినేల గుండులని- కుండలని- కొండలని వర్ణించుకొని యానందింపరాదు. వారు మాయంగముల వర్ణించినట్లు మేము వారి యంగములను రోఁకండ్లని- కాఁడిమ్రాకులని-ధ్వజస్తంభములని తాటిచెట్లని వర్ణించిన వారెంత యానందింతురో ఏస్త్రీ వీరిని మోహించునో. వీని యందు మనస్సుచుటచేఁ గవియుఁ జెడుచున్నాఁడు అట్టి దుష్కావ్యములఁ జదువు వారును గామావిష్టులగుచున్నారు. కావుననే కదా కావ్యాలాపములు వర్జింపవలయునని వేదములు శాసించెడిని, నీవు విద్వాంసుడవు-కవివి. నీవు చదువని పురాణోపాసన శాస్త్రములు లేవు కామముచే సంధుడవగుటచే

సర్వశాస్త్ర వివశ్చిత్వం శ్రమ ఏవహికేవల మ్మనుటకు గుఱి
వైతివి. అయ్యా యొకటిచెప్పెదవినము. కామము ప్రేమము
నను వానియందు వస్తుభేదము లేదు. విషయములందలి
ప్రేమము కామమనిపించుకొనును. భగవంతుని యందలి
ప్రేమము భక్తియనిపించుకొనును. మొదటిది యథోలోకముల
చాలునేయును. రెండవది మోక్షసాధన మగును. కామము
కృష్ణునియందు సమర్పించి కదా గోపికలు ముక్తికిఁ బాత్రులైరి.
కావున నీవును నాయందలి ప్రేమమును శ్రీకృష్ణునియందుంచితి
వేని యీజన్మాంతముందే ముక్తికన్యను వివాహమాడి సుఖం
పఁగలవు. ఇంతయేల ?

మ. మనసింపొందఁగ ధీరులార! కరుణాపైత్రీ మనీషా త్నమా
వనితాసంగమ మాచరింపుఁ డెపుడున్ భామా సుఖంబసిరం
బని వర్జింపుఁడు, హారరవ్య కుచముల్ ప్రాంచన్మణిమేఖలా
స్యనితాలంబినితంబముల్ నరకబాధ ల్లాన్ని రక్షించునే.

చ. విడువక పుట్టు గ్రుడ్డికిని వృద్ధశరీరికిఁ గుఱురోగికిన్
జడునకు జాతిహీనునకుఁ జారునిజాంగము లొక్కరూకకై
కడువడి నిచ్చువారి గుణకల్పలతల్ విదళించుకత్తులన్
బడుపుఁ బడంతులన్ దనమ భావము జేర్చునె యెప్పుడేనియున్.

కం. జార భట చోర చేటక,

చార నట ప్రభృతి నీచ జననిష్ఠివా

ధార † శరావము వార

స్త్రీ రమ్యాధరము సంస్పృశితురె కులజుల్.

ఈ పద్యములను నీకుఁ గానుకగా నచ్చించితి. ఇక నీ యిష్టమైన మార్గమున వర్తింపుము.

అని విరమించిన నయ్యించుఁబోడి వాక్యంబులాలించి యా వివేకి జనసత్తముండు తనలోఁగొంత తడవు చింతించి చింతించి తటాలున లేచి యాచితౌమణికిఁ బ్రదక్షిణ మాచరించి యీగడియనుండి నీవు నాకు జ్ఞానదాత్రీవగుట యాచార్యవు తల్లిని అని సాష్టాంగ నమస్కారంబు గావించి లేచి నేలపైఁ గూర్చుండి తన పూర్వవృత్తాంతయు స్మరించి స్మరించి నిక్కపు నిర్వేదంబు జనింప దుఃఖించి దుఃఖించి గడచినదానికి శోకించి ఫలము లేదని విరమించి భావికర్తవ్యం బాలోచించి యత్యంత కృష్ణభక్తుడై కృష్ణకర్ణామృతంబును రచించి యందుఁ దనకు హితం బుపదేశించిన చితౌమణిని స్మరించి సర్వముఁ ద్యజించి దేహాంతంబున ముక్తిం గైకొనియె.

శ్రీ రామార్పణమస్తు.

శ్రీ రామ నేమ.

శ్రీవాసుదాసు స్వామివారి గ్రంథముల పట్టిక.

అయోధ్య కాండ (మందరము)	క్యాలికోబైండు	... 9- 0-0
అరణ్య కాండ	"	... 5- 8-0
కిష్కింధ కాండ	"	... 5- 0-0
సుందర కాండ	"	... 8- 0-0
ముసుక్షుహితచర్య	బైండు	... 2- 8-0
విడిభాగములు 2 ఒక్కొక్కటి		... 0-14-0
శ్రీ కాసల్యాపరిణయము		... 1- 4-0
సుభద్రావిజయము		... 1- 0-0
శ్రీ కుమారాభ్యుదయము		... 1- 0-0
శ్రీ కాశహస్తీ మాహాత్యము		... 1- 0-0
ప్రథమసోపానము (భక్తిచిత్తచర్య)		... 0- 2-0
ద్వితీయ సోపానము		... 0- 4-0
మేలుకొలుపు		... 0- 4-0
హనుమదాచార్యోపదేశము		... 0- 4-0
సీతోపదేశము		... 0- 4-0
భగవదారాధనము		... 1- 0-0
రహస్యరత్నాకరము (ప్రసన్నానుష్ఠానము)		... 0-12-0
పైరెండు కలిపిన క్యాలికోబైండు		... 2- 8-0
శ్రీకృష్ణలీలామృతము నాలుగుభాగములుకలిసి క్యాలికోబైండు		... 10- 0-0
సావిత్రి చరిత్రము		... 0- 5-0
వామనచరిత్రము		... 0- 5-0
శకుంతల చరిత్రము		... 0- 5-0
ద్విపద భగవద్గీత		... 0- 8-0
శ్రీ వాసుదాసు జీవితము (తు. కామాక్షమ్మ)		... 0- 3-0
శ్రీరామనామమాహాత్యము		... 0- 4-0
ఒంటిమిట్ట రఘువీరశతకము		... 0- 4-0
తల్పగిరి రంగనాయక శతకము		... 0- 4-0
భక్తకల్పద్రుమ శతకము		... 0- 4-0
శైంకాయచిప్ప శతకము		... 0- 4-0